

Theophili Raynavdi Societatis Iesv Theologi, Opera Omnia

Tam hactenus inedita, quàm alias excusa, longo Authoris labore aucta & emendata : Accessit Tomvs Integer Complectens Indices Septemdecim in vniversum Opus, omnium quotquot prodierunt locupletissimos, Qvibus Absolvts Divinae Av Humanae Eruditionis Thesaurus Orbi literato aperitur ; Adiectus est ...

Raynaud, Théophile

Lugduni, 1665

Capvt. I. De Humanitate assumpta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79561)

CAPVT I.

De Humanitate assumpta.

Circa humanitatem per Verbum suppositam, quatuor quæri posse video. Primum est, ex quibus ad ipsam pertinentibus integretur prout assumpta. Nam humanitas sub vna consideratione complectitur nonnulla, quæ sub alia consideratione, non continet, verbi gratia, si humanitas spectetur quoad essentialia, sufficienter compingitur ex anima & corpore iis partibus constituto, quæ ad conseruationem animæ in corpore sunt necessariae; et si multæ absint partes integrantes, vt manus, vel brachia, & pedes; si autem humanitas spectetur secundum communem loquendi modum, quo naturalis dispositio hominis ei naturæ debita continetur, sic vox humanitatis alias pleræque partes etiam inanimatas comprehendit, vt quatuor humores, capillos, vngues.

Quæsitum 1. Quenam ad humanitatem spectantia, sint assumpta.

47. Quæritur igitur 1. potest, quanam ad humanitatem spectantia, continentur in ea prout assumpta per Verbum, et quæ subtrahantur; hoc est quanam ex pertinentibus ad humanitatem, suppositantur per Verbum. Hoc ad humanitatis assumptæ substantiam, & quasi essentialiam pertinet. Quod verò sequitur spectat ad terminos eius metaphysicos, quorum vnus accidentarius est substantiæ creatæ, nempe existentia: alter æuicem est substantiale eius complementum; nempe subsistentia connaturalis. Secundò ergo quæri potest, an humanitatis partes, quas assumptas fuisse ratum erit, sint per Verbum suppositatæ, reuera naturali earum existentia, ac subsistentia, siue suppositualitate; & quid de potentia saltem absoluta præstari circa hoc potuerit. Tertiò quæri potest de origine, ac radice assumptibilitatis huius naturæ. Quò spectat, an aliæ quoque naturæ, etiam irrationales assumi potuerint, aut etiam accidentia. Quartò denique quæri potest, an aliquis ordo in assumptione partium ipsa per Verbum suppositatarum, interuenierit. De his omnibus, quæ multas disputationes apud alios implent, simul disseram hoc vno capite.

Integra humanitas à Verbo assumpta. Dubia de partibus inanimatis.

48. In primo puncto, clarum est humanitatem simpliciter dictam, assumptam esse à Verbo. Ita enim exigitur, vt Verbum, (quod Scripturæ vbique sonant) dici possit factum homo: nam homo humanitatem simpliciter dictam constituit. Atque adeò, quum humanitas ex anima, & corpore integretur, necesse est ambas illas partes, quantum necesse est, vt homo conuenienter se habeat, in Christum concentrasse, & à Verbo assumptas esse. Ac de anima quidem, non potest esse dubitatio quatenus sit assumpta, quia cum sit spiritalis, est prorsus infectibilis; ita vt gradus quoque vegetativus, & sensitivus, sicut sunt vna simplicissima entitas cum gradu intellectivo, ita non sint separatim ab eo assumptibiles. De corpore item, non potest esse difficultas quoad partes eius integrantes animatas. Certum quippe est, omnes illas partes, vt potè ad veritatem humanæ substantiæ perfectæ, ac simpliciter dictæ pertinentes, fuisse à Verbo assumptas; grauitateque hallucinaretur qui solas illas materiæ partes integrantes censeret terminatas fuisse à Verbo, quæ necessariae sunt ad inductionem, vel conseruationem animæ in corpore, quia sic Verbum non assumpsisset hominem

perfectum, & simpliciter dictum, vt ferunt absolutæ locutiones Scripturæ, sed monstruosum, ac truncum. Omnes igitur illæ partes humanum corpus integrantes, quæ in homine non mutilo, & simpliciter dicto, reperiuntur vita informata, per Verbum assumptæ sunt, & quidem in se ac immediate.

Ambiguum verò est, & variantibus Doctorum sententiis agitatum, an partes nonnullæ inanimatæ, sine quibus homo, aut naturaliter consistere non posset, aut destitueretur notabilibus quibusdam visibus, ad quas eæ partes à natura conferuntur, sint à Verbo assumptæ immediate: hoc est non tantum quod reperiuntur in natura, quam Verbum sibi copulauit; sed etiam ratione sui ipsarum, ita vt nulla propria, & connaturali subsistentia gaudeant, sed tantum à suppositualitate Verbi terminentur. Eiusmodi sunt, sanguis, & tres reliqui humores. Item capilli ac vngues. Quamuis enim hæ partes iuxta veram sententiam philosophicam, quam suppono, nequaquam informetur anima, tamen ad bonam humani corporis constitutionem pertinent; atque adeò sunt de veritate humanæ naturæ, ita vt qui iis destitueretur, vel viuere non posset, vt constat de sanguine, vel truncus, & obelus haberetur, nec censeretur homo simpliciter dictus. Displacent verò Capreol. in 4. d. 10. q. 2. art. 3. ad 4. & recentiores nonnulli, quos inter videtur esse Aluarez 3. p. disp. 28. ad 3. existimantes ex eo quod pars aliqua informetur anima rationali ducendam esse resolutionem, quoad eius assumptionem per Verbum; ita vt sanguis, vngues, capilli, & aliæ huiusmodi partes, si non informetur per animam rationalem non sint assumptæ: secus autem dicendum sit, si non informetur per rationalem animam. Ea ratio cinatio planè displicet. Latius quippe patet pars pertinens ad veritatem humanæ naturæ, quam pars animata anima rationali. Quidquid enim tale est, vt absque eo natura humana non possit naturaliter consistere, vel eentè quod homini ad notabilem aliquem vsum subseruit, adeò vt eo deficiente, homo merito dicendus sit truncus, habet rationem partis ad humanæ naturæ veritatem pertinentis, siue informetur anima rationali, siue non informetur. Atqui omnis pars ad humanitatis veritatem pertinens, assumi à Verbo debuit, vt curaretur quicquid sauciatur erat in Adamo, plenè vique, ac integrè humanitatem nato. Quare vt statuamus, verè eæ partes illæ quas dixi, sint à Verbo assumptæ, non est laborandum de questione physica, qua disputatur, an partes illæ viuant, & informetur per animam rationalem, sed aliunde ducenda est resolutio, nempe considerando, an partes prædictæ, eo quo dixi modo ad veritatem humanæ naturæ pertineant. Quia verò ea in re præcipue controuertitur de sanguine, ab eo auspicabor, quæcunque enim pro aliis partibus propositis vigeri possunt, æquè pro sanguine militent: specialiterque pro eo multæ congruentes rationes, & auctoritates faciunt, quæ pro aliis illis partibus, non habent locum.

An sanguis in venis abditus, assumptus immediate. Triplex sententia.

49. Non est porò hoc loco quæstio de sanguine Christi effuso, qualis erat in triduo mortis plurimè Christi sanguis terræ commixtus, aut passionis instrumentis adhærescens. De sanguine quippe sic spectato, sūt speciales difficultates inferius agitandæ cum de vniōne sermo erit. Est igitur hoc loco quæstio, de sanguine intra Christi venas contento, & adhuc habente rationem partis integrantes corpus Christi. Rursus autem de sanguine sic spectato, non queritur an sit assumptus à Verbo, & quoad formam, & quoad materiam. Iis enim, qui pro sanguinis vniōne cum Verbo pugnant, satis superque esse debet, quod sit saltem vnus quod-

ad materiam: quia hoc sufficit ad simpliciter asseren-
dum quod sanguis sit assumptus: sicut homo ratione
solum materiam dicitur materialis, et quantus & ratio-
nalis solius animæ, denominatur intellectus. Ex altera
parte patet non pauci formam connaturali subfisten-
tiam carentem cuiusmodi certè est omnis forma mate-
rialis, & subiecto fixa, atque adeò etiam forma sangui-
nalis, & subiecto nixa, non esse inanimatum: contendent
itaque qui Christi sanguinem Verbo iunctum quoad
formam esse spaciem subfistentiæ externæ quæ ad solius
potentiam subfistentiæ supplementum advenire videtur.
Iamque qui Christi sanguinem Verbo iunctum quoad
solum materiam admitteret, idque de sanguinis for-
ma negaret, à mente eorum qui pro sanguinis unione
cum Verbo disputant, non abhorreret, nec esset illis
cum eo magna contentio. Quamquam ego quidem si
sanguis Verbo coniungi concedatur, non difficile ad-
mittam, & quoad materiam, & quoad formam quoque,
licet materiale, coniungi quia exitimo formam mate-
rialem esse immediatè assumptibilem, eo quod nix-
tè veter eandem entitatem esse bis in duplici extrinse-
co: in vno quidem vt in subiecto, in alio autem vt in
supposito.

De sanguine igitur, ad eum quem dixi modum
fecto, nunc Verbo immediate iunctus, triplex fuit
sententia. Prima affirmans: secunda negans: tertia quæ
sub distinctione loquitur: sanguinem namque distin-
guendo duplicem; nempe nutritialem, & perfectum.
Vocatur nutritialem cum sanguine, qui adhuc cru-
entus est, & male decoctus, idcirco non nisi ad anima-
tionem citationem deservit, nec in refrigeribus repe-
ritur: tracta autem huius sententia; qui etiam cum no-
minibus superfluous, negantque esse de veritate huma-
næ naturæ. At sanguinem perfectum, qui planè deco-
ctus est, acque dispositus, aint per se requirit ad com-
ponendum corpus humanum, & omnes eius partes
constat. Nutritialem item sanguinem negant ef-
ficere Verbo assumptum immediate, quod contendunt
de sanguine perfectio. Ita Caiet. 3. part. qu. 54. art. 2.
circa ad 2. Sylvestr in rola aurea tract. 5. q. 3. 1 & Hie-
ronymus 1. Ra controuersia 4. Scholaſt. part. 3. sed hæc
distinctione duplicis sanguinis, planè commentitia est,
nec cum Medici, vel Physici agnoscunt. Verum iuxta
omnes, quilibet sanguis potest vniuſum cedere in pabulum,
& quo decoctior, & perfectior est, eo ad cibum
maius aptitudinem, & proportionem habet,
quæ tunc magis accedit ad eas substantias, siue ac-
cidentalio tantum, siue etiam substantialiter differentes
a sanguine hoc denominationis sanguinis spectato, quæ
animam tandem excipiunt, & immediate nutriunt
per se in conuersionem. Passim vocant, *rorem, carnium,*
& glaucem. Est ergo et duplicis sanguinis distinctio, in-
comperita prius: nec nisi eo consilio excogitata, vt
commodum iudicium ferretur de eo sanguine qui a
Christo Domino fusus, aliquibus in locis seruati di-
mittit. Cum enim non videretur admittere, huius-
modi sanguinem in terris relictum, ac proinde nunc
a Verbo non suppositum, fuisse aliquando assum-
ptum a Verbo, quod nihil quandoque assumptum di-
miserit, idcirco Cæcilius solita subtilitate duplicem
illum sanguinem commentus est, quorum vnus a
Verbo assumptus fuerit, alter autem, ad quem is qui
adhuc in terris visitur, pertinet, non sit a Verbo as-
sumptus. Verum hoc est manifestè diuinare, vnde enim
scire quis possit, vtrò de sanguine sit is, qui nunc ali-
cubi in terris adestur? Aut cur potius dicitur esse
nutritialem, & nonquam assumptum, quam ex altero
perfecto, & per Verbum suppositum?

Fuit assumptus totus.

30. Dimissa ergo tertia hac sententia, & distinctio-
ne quam gratis inuehit, adhæreo primæ quæ totum
Theoph. Rayn. Christus.

Christi sanguinem assumptum à Verbo docet, contra secundam sententiam negantem, quæ paucorum fuit, ut Durandi in 4. d. 1. o. q. 1. n. 1. 9. & Richardi in 3. d. 2. art. 2. q. 1. quem citat, & sequitur Gabr. f. 53. in Canonem: sed Doctorum torrens est in contrarium. Ita ita enim Dm. Thom. quest. 5. art. 5. tres DD. eorum pmo secundo, ea disputatione quam descriptit Syluester in Rola aurea tract. 3. q. 3. o. concl. A. Rua controu. 4. Scholast. in secunda eius parte. Capr. in 4. dist. 11. q. vñica art. 3. 2d 5. Soto dist. 1. o. q. 1. art. 2. Collius l. 2. de sang. Christi disp. 1. à c. 8. Val. 3. parte d. 1. q. 5. p. 1. Ragula disp. 6. o. Valq. d. 2. 6. c. 4. Sures d. 1. 5. l. 6. qui alios innumeros proferunt. Potest autè ista sententia confirmari auctoritate & ratione. Ac primum hæc veritas non obsecrè insinuat Hebr. 2. cum dicitur, quod pueri participauerunt carni, & sanguini, & Deū similiter iis participasse: Quamuis enim declinari posset huius testimonij vis, dicendo Deum participasse sanguini assumendo corpus in quo sanguis erat, ipso licet sanguine non assumpto; tamen longe simplicius, & ad verborum naturam significacionem accomodatius dicitur, Deum participasse sanguini, assumpto sanguine, vt item ferunt illa alia loca, quibus dicimur redempti non corruptibilibus, sed in sanguine testamenti Christi Zach. 9. 1. Petri 2. Apocal. 1. 5. & 7. Ex quibus aliisq. scripturis Leonardus de Vino tract. de sanguine Christi c. 18. coninnat quadragenam prerogatiuarum sanguinis Christi Domini, & summæ pretiositatis, quæ pollet: Beda Actor. 2. o. ad illud, *Ecclesiam Dei quæ acquisiuit sanguine suo*, expendit sanguinem Christi dici sanguinem Dei ob vnionem ad Verbum, vtiq. vnionem ipsius sanguinis: Idque hæc dubie voluit Apostolus. Accedit sensus Ecclesiæ, ac Pontificum qui planè ferre videretur, sanguinem Christi fuisse Verbo vnitum. Nam Clemens VI. in Extrauag. *Venerintus*, de pœnit. & remission. affirmat guttam vniæ sanguinis Christi propter vnionem ad Verbum, fuisse pretium accomodatam redemptionis totius humani generis. Quæ verba, si tricar, & cautili præcauantur, perspicue ferunt, vnionem immediatam sanguinis Christi cum diuina Verbi persona. Addunt alij. Pium II. confirmasse decretum Clementis VI. in quendam Barcinonensem Theologum, cui inter concionandum excederat negare, sanguinem Christi, per triduum mortis fuisse Verbo coniunctum. Rectè tamen Collius l. 5. de sang. Christi disp. 4. & à Rua controu. 4. Scholast. parte 2. citato Sixto IV. lib. de sang. Christi, affirmant Pium II. nihil de eâ controuersia ratum esse voluisse, idque parentissimè demonstrat Dermicius in nicela Franc. Relig. à p. 443. vbi plura quoque de præfento Clementis VI. decreto in Barcinonensem Theologum.

51. Patres item plerique non obscure suffragantur Facundus l. i. pro tribus capitulis c. 3. spiritum, aquam, & sanguinem, de quibus l. i. Joannis 5. ita interpretator, ut Pater dictus sit Spiritus, quia Spiritus est Deus, aqua sit Spiritus sanctus & Filius vero dicatur sanguis, quia communicavit sanguini nostro. Nazianzenus or. 42. Christi sanguinem vocat *nobilem & magnum, insignemq; & excellens pretium redemptionis nostræ*; pro qua Deum ipsum datum ait. Clemens i. pædago c. 6. tractans iussum Christi de edenda carne sua, & bibendo sanguine, hæc verba habet, quibus non obscure, sanguinem Christi assumptum a Verbo significat. [Carnem nobis allegoricè sanctus significat Spiritus, ab ipso enim, caro fabricata est. Sanguis Verbum nobis designat, tanquam enim dices sanguis, Verbum vitæ infusum est: Amborum autem est temperatura Dominus.] Hæc omnino insinuant unionem sanguinis Christi ad Verbum. Indetantur valor sanguinis Christi quo August. in Psal. 95. ad illud. *Terribilis est super omnes Deos, uniuersum plant orbem, & omnes gentes redemptionem*

nem esse consecratas, prosequitur. Perpulchrè item tract. 7. Euang. Ioannis, ad illud *ane Agnus Dei*; ubi sanguinem Christi, vocat sanguinem factoris totius mundi, & Deus pretium valde extollit: & quomodo id Satan per fabellam quam ibi narrat D. Augustinus, amulatus iam olim esset, late aperit.

52. Auditori suffragatur manifesta ratio. Nam certum est, Verbum assumptum esse immediatè, quæcunque sunt de veritate humanæ naturæ, ut homo totus curaretur, & plenè sanctificaretur per Verbum, qui erat scopus Incarnationi præfixus. Atqui sanguis, per se pertinet ad veritatem humanæ naturæ. Propterea enim de sententia omnium Scholasticorum in 4. d. 44. reperitur in corporibus resurgentium. Estque vere sanguis fomentum vniuersarum corporis partium, sine quo perire vita non potest: non modò quid deest pabulum (sic enim mors effuso prorsus sanguine sequeretur tantum post aliquot dies,) sed etiam quia partes corporis, benigna per sanguinem rigatione destituta illico exarescunt, & coguntur animam abiicere. Nam etiam vires corporeæ partibus illis implantatæ, abique hoc generali omnium operationum corporearum instrumentò, iacent inertes, ac obstipæ, & nullis suis motibus obediunt, sunt idoneæ. Quomodo in iram concipiet homo, si absit sanguis qui ferueat? Quomodo timebit absque sanguine, qui contrahatur? Quomodo letitia dissuet, nisi sanguis fundatur? Videtur Valefium 2. controu. c. 4. Est igitur sanguis, aliquid naturaliter comexum cum partibus corporis simpliciter dictis; nec tantum se habet per modum alimenti, sed etiam per modum partis. Quam in rem consideranda est cum D. Th. in 4. d. 44. q. 1. art. 3. ad 3. pulchra proportio quæ est inter elementa ad mundum comparata, & sanguinem collatum cum animali; sicut enim elementa, habet munus compingendi mixtum, cedendiq; sibi inuicem in pabulum; & tamen simul habent munus integrandi mundum; ita sanguis non tantum se habet ad viuens per modum alimenti, sed etiam per modum partis. fountis partes animatas, & toti coniuncto colorem ac decorem, & bonum esse concilians: Quod est sanguinem esse de veritate humanæ naturæ, ut affirmabam, multisque confirmat Leonardus de ultimo tract. de sanguine Christi, c. 11. & 15. At iam præmissi, quicquid est de veritate humanæ naturæ, fuisse à Verbo assumptum immediatè.

In sanguine comprehensum humores reliquos, stables.

53. Ex eodem principio statuendum est de aliis humoribus, & spiritibus, ac substantiis mediis inter sanguinem, & viuens. Alios ergo humores, eodem propè iure, quo sanguinem, assumptos esse affirmandum est: pertinent enim ad humanæ naturæ veritatem, & per se requiruntur ad convenientem statum corporis, magnamque vim habent ad bonum esse, & ad operationes animalis, ut optimè vidit Richardus in 4. d. 44. qu. 2. Vnde reperiuntur in rediuiis beatorum corporibus. Imò passim videntur comprehendi nomine sanguinis, quia commiscetur cum vero, & propè dicto sanguine, & vnâ totalem massam constant, quæ à principaliore humore denominatur sanguis. Non ago tamen de partibus excrementitiis huiusmodi humorum, siue à natura ablegatæ in certa receptacula, ut in splenem, & cistam fellis; siue retineantur adhuc in vas communibus donec naturaliter, aut accedente exercitatione aliqua excreantur per sudorem, lachrymasque, ac saliuam, & huiusmodi alia purgamenta. Hæc enim constat, neque pertinere ad humanæ naturæ veritatem, & integritatem, neque esse assumpta à Verbo.

54. De spiritibus alia est ratio, quam de prædictis

humoribus. Nam quamuis sint essentialiter sanguis, tamen iuxta communem usum loquendi, non designantur nomine sanguinis, nec sunt de veritate humanæ naturæ, nisi quasi disunctim & in specie: hoc est, necesse quidem est aliquos semper spiritus humano corpori inexistere; per eos enim maxime obeunt munera illa, ob quæ superius constitutum est sanguinem esse de veritate humanæ naturæ: tamen in singulari, nulli sunt spiritus, qui integrat humanam naturam, & ad eam necessariò pertinere censei possint: sunt enim in continuo fluxu, & facillimè dissipantur, alique succedant aliis. Atqui vnio fieri debet in singulari, & decet fieri in parte aliquatenus stabili, & consistente, cuiusmodi non sunt spiritus propriè dicti, hoc est, siue vitales, siue animales. Nam quos aliqui vocant spiritus naturales, & multò magis alij quos vocant spiritus animales, & non esse spiritibus annumerandos, sed partibus consistentibus, idèque assumptos esse: sed nobis sermo est de spiritibus propriè acceptis, quorum continua successio, & promptissima dissipabilitas neminem latet. Vnde nego assumptos esse à Verbo, quod rectè censuit Collus l. 2. de sang. Christi, diip. 1. c. 4. reclamantibus licet Valq. 3. parte d. 56. c. 7. & Suarez d. 15. l. 7. concl. 1. & annuere videtur Præpositus q. 5. num. 18. Non est autem quod quis opponat ex argumentatione proposita aduersus spirituum assumptionem sequi, ne partes quidem solidas corporis animatas esse à Verbo, cum perpetuò dissoluant, & agente in humidum quo fountur calore naturali euaporent, ut propterea Græci corpus nostrum cum flumio comparent. Videtur Epiphanius hæresi 64. Hoc nego rectè opponendum. Nam partes solidæ, longè lentius & difficilius dissoluant, quam spiritus; imò pleræque earum, quæ sicciores, & densiores sunt, semper manent; & spiritus iugi flexione per sensationes, & motum progressum, aliisque modis dilabuntur; unde non habent stabilitatem accommodatam, ut assumantur à Verbo, qualem sufficienter habent partes solidæ.

Quid de humiditate sanguinea, rore, cambio.

55. Non est item quoad præsens negotium, par ratio humorum propositorum, & humiditatis sanguineæ, & roris ac cambij, (ut vocant) quasi quod de humorum assumptione admittimus, in hæc quoque vix nisi accidentariò à sanguine distincta cadat. Non enim ita est: nec de his est admittendum, quod sunt à Verbo assumpta, ob longè disparatam eorum rationem, quam sanguinis, & aliorum humorum, in statu sanguinis ac humorum. Cuius rei gratia obseruo sanguineam per venas dispergendum in corpore vniuersum, & conuertendum in substantiam viuientis, in maioribus quidem venis decoqui, & elaborari semper magis ac magis. In minoribus autem venis, quas etiam vocant capillares, proximè antequam illabatur partibus, ita attenuari, ut non iam amplius simpliciter, sanguis, vel humor, sed humiditas sanguinea nominetur. Paulo post verò nonnihil crassiorum factum, applicari partibus, & in eis combibi ad modum roris, idèque abiecto priori nomine, vocari rorem; sensum verò ibidem ad partis, in quam affluxit temperamentum, ac naturam valde affinem factum, proximèque permotandum, nomen quoque mutare, & cambium dici; donec tandem agglutinetur partibus interposita mora aliqua, qua in carnosam substantiam accepta plena consistentia planè transeat. Hæc obicit ex Medicorum plenioribus disputationibus delibasse sat est. quæ item agnoscunt Theologi, ut D. Thomas in 4. d. 44. q. 1. art. 2. quæstione 2. Richardus eadem dist. ct. art. 1. q. 2. & Vendelinus in supplemento Gabrielis, ibidem q. 1. in fin. hallucinatus antè perspicuè est Suar. t. 1. 3. p. d. 15. l. 7.

Ex, cum censuit rorem, & cambium ante sanguinem
pign. Ex his ego constare puto, substantias illas in-
ter sanguinem, ac nutritionem medias, nempe humi-
dum sanguinem, rorem, & cambium; siue spe-
cie à sanguine differ. nt, siue non, quod est philosophi-
cum problema, assumptas à Verbo non fuisse. Sine
enim dantur alii mentum, nec requiruntur ad fomen-
tum, & consentiant corporis, sicut sanguis simplici-
ter dictus.

Nec capilli, nec ungues assumpti.

16. Relat pronuntiandum de capillis, & vnguibus, de quibus plerique Auctores idem statuerunt, & vtroque vel negant, vel affirmant assumptos esse à Verbo. Affirmant duores 1. 1. 3. patr. d. 15. 1. 7. concl. 2. Becanus d. 4. 1. 1. & Ragusa d. 61. quibus præuierat Cæsarîus d. 40. 3. Verbis illis. [Sanguinem continet animatum, & articulum, 3. de variis artibus & venis distinctum, quibus & opifex ille sermo vari garus erat] rigne ad pilos, & vngues. Comam enim Lei, voco Chulii comam. Similiter, & pedes, & vngues, & sanguinem, & aquam. Propter me enim, meis vnius est terminus. [Al qui vngues esse assumptos, censent verisimilibus, ad huc tamen statuerunt de capillis. Ita Præpositus 3. patr. d. 5. n. 9. Negant autem capillos, aut vngues assumptos esse, R. Ros quod 4. scholast. intro, & Valq. 1. p. 1. 3. 6. 3. 4. Hos sequor, quod quod censeam neque vngues, neque capillos pertinere ad humanæ naturæ vniuersalem. Et integritatem, sed capilli quidem sunt membra extrinseca, sed solum ornatum, & tegumentum meriti extrinsecum destinata, quasi vestes naturaliter appositæ partibus quibusdam egentibus integumento. Vngues autem, quantum firment partes quibus conferuntur, idcirco non deserviant ad solum ornatum, vel tegumentum, tamen illi ipsi quoque duntaxat extrinsecum esse licet vsu aliquem in corpore habeant, non reuocant tamen nomine partium simpliciter dictarum. Quotius enim in corpore vsus est humoris illius qui persudat excrementi. Nemo tamen eum vocat corporis humani vti partem. Idem ergo est de vnguibus, & proinde neque vngues neque capilli sunt à Verbo assumpti. Auctoritas Cæsarij, etiam si certo esset Cæsarij, non foret tanti. Eius tamen non esse locum qui prodebat, sed aliunde irrepsit in librum illius, notat interpres Billius.

Colligitur, & firmatur resolutio data
ad quæsitum.

37. Itaque vt in breuem summam redigam, quæ hæc
ad id primum quæsitum propositum sunt dispu-
tata, humanitas paties omnes physica, cum essentia-
lis, et integrales, et naturaliter contentantæ, ac et
sim paties aliquæ non simpliciter dictæ; nominatim
quæ sanguis intra Christi venas contentus; omnes in-
quam hæc paties à Deo diuino assumptæ sunt. Quod
infinites afferunt PP. docentes totam, & plenam
humanitatem fuisse à Verbo assumptam, ne quid in ea
maneret non personatum. Sæpe id ingemitat S. Leo
in sermionibus de nativ. & pass. Dom. Egregiè sanctus
Martinus Lin. allocutione Synodi Lateranensis; quæ
habetur consultat. ¶ Per ipsum filium (inquit) qui no-
bis locutus est corporaliter, & propter nos paternam
vel diuinam eius voluntatem humanæ per obedien-
tiam perficientem, calicæ à nobis, id est, pœna mortis
saluati, destructa mortificatione à vita. Pro qua re, &
omnia assumens, & viuentis libi substantialiter, quæ sunt
notiæ nature sanæ; id est, carnem, animam, inqle-
dum, operationem, voluntatem, per quas spontè
Adam præcipuum transgressus est; qui totus deliquit,
& totus morte damnatus est, & propterea nihilomi-

Theroph. Rayn. Christus.

nus indigentem sanari ab ipso, qui nostram quidem
creavit naturam, postmodum autem renovare digna-
tus est.]

Intellectum, & voluntatem, & operationem, assumpra à Verbo ait, non quod operatio, itémque intellectus, & voluntas, si sunt entitates accidentales, sint assumpra à Verbo; sed quod sint in entitate assumpta eamque constitutionaliter affectentur. Sed pulchre item in rem propositam S. Damasc. 3. de fide cap. 6. verbis illis. [Humanae naturae totam Divinitatis essentiam unitatem esse asserimus. Neque enim Deus Verbum, quicquid eorum, quæ cum nos initio fingeret, naturæ nostræ interuit, prætermisit: sed omnia assumpta, hoc est corpus, animam intelligentem, & ratione præditam, & cunctas proprietates. Anima enim quæ vniuersi horum expers est, hominis nomen fulminare nequit. Totum quippe me totus assumpsit, ac totus toti unitus est, vt toti salutem afferret. Nam aliqui ne medicina quidem ei allata est, quod assumptum non est.] Vides quam vniuersaliter S. Damascenus de assumptis à Verbo humanitatis nostræ partibus statuat. Vult enim omnem plantæ partem quæ ad humanitatem pertinet dici potest, assumptam fuisse, ne incruata remaneret. Cum autem S. Damascenus, eiusdem libri c. 3. negat in Christo esse communem speciem, non est sensus, abesse à Christo humanitatem perfectam nostræ naturæ consimilem; sed sensus est, Chulitatem, vt ibi ex interprete loquitur, hoc est rationem substantialem personæ ex diuina, & humana natura compactæ, non esse pluribus indiuiduis vni speciei subiacentibus communem; sed esse in vno solo indiuiduo, quod est non esse communem speciem.

Claudo illis ex mīe à Nazianzeno prolatis de Christo Orat. 36, in fine. [Homo dicitur non solum v̄ per corpus à corporibus capiator, qui aliquo ob impetrecabilem naturam suam, capi non poterat: sed etiam v̄ per se hominem sanctitate afficiat, fermentique instar vniuersę massę sit, à bibeque vniens quod condemnatione fuerat, totum illud à condemnatione liberet, omnia pro nobis, quæ nos sumus; (excepto peccato) factus, corpus, anima, mens; (per quod videlicet mors peruerat) & quod ex his commune est, homo.]

Quaestum 2. In quo statu assumpta humanitas, id est, an individua, an existens, an subsistens.

§ 8. Proponebam secundo loco querendum, in quo statu partes ad veritatem humanitatis spectantes, assumptæ sint à Verbo: hoc est an sint assumptæ singulares, & an in statu actualitatis & existentie aut etiam subsistentie connaturalis; ita vt Verbum non modo assumpserit formam totius, sive humanitatem; quæ ex omnibus partibus propositis abique humana suppositualitate lumpis exiit in ratione naturæ, sed etiam assumpserit hominem, seu personam humanatui cui diuina personalitas adiungatur: Et quæ hæc difficultas secundum utramque potentiam expendenda, ita vt non tantum scrutemur, quid factum fuerit, sed etiam quid fieri poterit. De singularitate, difficultatem facit locus Marij Victorinij l. 3. contra Arium, sic scribens. [Non mirum quod mysterio lumpit carnem, vt & carni, & homini subueniret. Sed cum carnem lumpit, vniuersalem λέγων carnis lumpit. Nam idcirco omnis carnis potestates in carne triumphauit; & idcirco omni subuenit carni, vt dictum est in Isaia: *Videbit omnis caro salutare Dei.* & in libro Psalmorum. *Ad te omnis caro ueniet.* Item & vniuersalem λέγων animæ. Nam & animam habuisti manifestum, cum idem, Saluator dixerit; *Tristi est anima mea usque ad mortem.* Et item in Palmo: *Non derelinques animam meam in inferno.* Quod autem lumpserit vniuersalem λέγων animæ: iis manifestum est in Ezechiele: *Omnis*

anima sunt meae, ut anima Patris sit & anima Filij. Item vniuersalis anima 187. ex hoc ostenditur, quod & ita scitur, cum maledicit arbori fici & cum dicit: *Sodomis, & Gomorris in illa die comodius erit quā vobis*. Sic etiā multis locis: Itē & cupit, cū dicit: *Pater si fieri potest, transferatur a me calix iste*. Ibi etiā ratiocinatur: *sed fiat potius voluntas tua*. Hæc & alia multa sūt, quibus ostenditur animæ 187 & vniuersalis: adsumptus ergo homo totus, & adsumptus, & liberatus est. In isto enim omnia vniuersalia fuerunt, vniuersalis caro, anima vniuersalis, & hæc in crucem sublata, atque purgata sunt per salutarem Deum vniuersalium omnium vniuersalem per ipsum enim omnia facta sunt.] Hæc dicebam videri dubiam reddere singularitatem humanitatis assumptæ, cum diserte Martinus vniuersalem animam, & vniuersale corpus dicat assumptæ. Iam existentiam creatam humanitatis assumptæ, insiciantur non pauci. Denique de personalitate non nemo, quoad potentiam absolutam censeret creatam cum increata coniungi potuisse.

Humanitas est assumpta, & indiuidua, & vnica.

59. Verum quod attinet ad singularitatem, perse evidens est, humanitatem fuisse assumptam à Verbo in singulari, & indiuiduam non vniuersalem: quod pigeret vel monere, nisi quidam male feriat heretici apud Rusticum Cord. dialo. contra Acephalos *sub finem*, tale quid somniasse viderentur. Sic enim inducitur loquens hereticus, grauius, vel potius oppressus argumentis Catholicis. [Autumno, quod quidam nostrorum melius dicant, quoniam non indiuidua illa humanitas Christi vntioni præexistit, sed communis humana natura, ex qua est illa caro.] Quod Incarnationem ad figmentum reducere, ait D. Damasc. 3. fid. c. 11. & planè absurdissimum esse, demonstrat Rusticus eo præter cetera validissimo argumento, quod communis natura tantum sit in intellectu, non autem existat reipsa, sicut certum est assumptionem esse rei veræ, & reipsa existentis, quæ sola est ad operandum, & Deo læto satisfaciendum idonea, solaque apta est terminare actionem realem, quia omnis actio est circa singularia, vt Aristoteles etiam dixit. Cuius omnes argumentationes aduersus Platonis ideas, quatenus demonstrant rem vniuersalem, non posse existere, hic locum suum haberent, nisi rem in Metaphysicis copiosè discussam, hic extra locum agitare censerem superuacaneam. Videbis Suar. disp. 5. Metaph. f. 1. à n. 4. ubi latè confirmat esse planè impossibile, aliquid existere nisi singulare, & indiuiduum. Et sanè aliqui idem est vnū, & multa, atque adeo vnū, & non vnū. Mirabile verò mihi accidit Aquarij iudicium qui in 3. d. 5. concl. 8. existimauit, naturam vniuersalem potuisse à Verbo assumi. Hoc adeo desipit, vt nullo condimento adhibito possit sapere: Nam vt dixi non potuit assumi natura nisi existens, existere nihil potest, nisi singulare. Igitur non nisi singularis quæpiam humanitas assumi à Verbo potuit. Non quod plures singulares assumi simul nequissent; sed quod quamlibet naturam assumptibilem, siue vnica, siue multiplicem assumptibilem dicamus, oportuerit esse singularem, nec potuerit vlla vi, nisi in statu singularitatis assumi. Martinus Victorinus loco notato, tantum vult omnes naturas humanas singulares esse æquiuacenter assumptas, quia omnes sunt Christi formatione & vnica illius singularis humanitatis assumptione liberatæ, vel potius animam adæquare, siue quoad omnis animæ gradus, ac proinde planè animam, cuiusmodi sunt nostræ, esse assumptam à Verbo in Christo, nec dissimiliter corpus. Ita colligitur ex eo loco, & ex calce libri primi eiusdem operis.

60. Cur verò vnica ex innumeris sub humana spe-

cie multiplicabilibus indiuiduis naturis delegerit Verbum, quam assumeret, nulla præterea alia singulari humanitate assumpta, D. Thom. 3. p. q. 4. art. 5. multis non idoneis rationibus congruenter factum demonstrat. Vnicam certe assumptam esse, fides docet contra Manicheos prout quidem eorum sententiam imo delirium refert S. Chrysostomus homil. in Natali Seruatoris, in fine. Nec repugnat Anastas. Sinaita. c. 20. 21. 22. in ipso initio, sapienter inculcans Verbum diuinum carni, visceribus, medullis ventrique Deiparæ vnitum esse. Hoc enim non potest accipi, nisi de substantia humanitatis Christi decisa ex substantia Deiparæ in ventre, ac visceribus eius. Vnde non nisi vnica humanitas Christi, est de facto copulata Verbo. Si tamen ageretur de assumptione possibili, extra dubium esse debet humanitatem assumptibilem non fuisse vnica, tantumque fuisse quasi vagè singularem humanitatem. Existimo enim perse perspicuum & circa omnem probationem evidens, quancunque singularem humanitatem distinctam numero ab ea, quæ de facto assumpta est, æquè assumi à Deo potuisse si ageretur de potentia absoluta. Idque planè censuit D. Augustinus 13. Trinit. c. 18. docens potuisse Deum creare vnū aliud hominem non Adamicum, aut quo alio vellet modo productum, cuius aliam numero esset humanitas, ab ea quæ in Christo fuit. Et fusè ac egregiè l. de prædest. Sancto. c. 15. monstat; quod hæc humanitas fuerit à Deo delecta, vt Verbo Dei coniungeretur, meram gratiam fuisse, & æquè potuisse à Deo assumi quamcumque aliam è singularibus humanitatibus intra naturam specificam humanam productis, aut producibilibus. Hæc fere pigeret monere, nisi stolidum ac præfractum vniuersi ingenium inter alias male sani cecebrat abortiores, hanc quoque infelicitèr profudisset, non nisi hanc singularem humanitatem, quæ assumpta fuit, assumi à Verbo potuisse, vt refert Thomas Vvaldensis in doct. l. 1. c. 44. n. 3. & 4. Ita ergo res se habet spectando possibilitatem & potentiam absolutam.

Attendendo tamen, quod reipsa factum est, Verbum vni duntaxat singulari humanitati est copulatum per Incarnationem, nisi quod omnes omnino homines aliquatenus assumpti sumus, quatenus vnica illa humanitas, quæ reipsa fuit assumpta, cum sit nobis homogenea, nec nisi nostri causa ad tantum decus euecta, repræsentare nostras omnes humanitates, & nostrum omnium vicem tenere videtur. Quæ causa est, cur non rarò SS. Patres, dicant in ea singulari humanitate, naturam totius humani generis assumptam esse, vt loquitur S. Hilarius in Psal. 51. omnes inde ad regni spem animans. Præclare item S. Damasc. orat. 1. de nativ. Deip. non solum vniuersam humanam naturam, sed creaturas omnes per humanitatem assumptas esse, sic ostendit. [Creator naturam omnem, interiectæ humanitatis beneficio, in melius commutauit. Nam cum homo, media quadam inter mentem, & materiam sede constitutus, rerum omnium conditarum tam quæ in aspectum cadunt, quàm quæ oculorum sensum fugiunt, nodus ac vinculum sit, profectò etiam artifex Dei Verbum humanæ naturæ copulatum, per eam cum vniuersis rebus conditis vnitum est.]

Supplementa paritatis in vnica humanitate assumenda.

61. Omnes ergo quadantenus assumpti sumus in vnica singulari humanitatis singularissima assumptione. Quod tamen in Incarnatione defuit, nimirum vt omnes indiuiduæ humanitates non assumerentur, sapientia Dei suppleuit, quodammodo per aliud mysterium, nempe per Eucharistia Sacramentum. Notarunt hoc perillustre diuinæ sapientiæ & bonitatis inuentū, SS. Patres.

[illegible]

3. Chryſoſtomus non minus luculenter hom. 83. in
 Math. [Venit in mentem tibi (inquit),] quo ſis ho-
 nor honoratus, quā menſa fruaris. Eā namque re nos
 alimur, quam Angeli videntes tremunt, nec abſque
 timore, propter fulgorem qui inde reſilit aſpicere poi-
 ſunt; & nos in vñ cum illo maſſam reducimur, Chri-
 ſti corpus vñm, & caro vna. [Qui loqueretur potius
 Dominus,] audiat faciet omnes laudes eius & Quis paſtor
 vñq; membris ſuis oves ſuas nutritur? Multas matres
 poſt partum aliis nutritibus infantes dederunt, quod
 ipſe facere ſoluit, fed proprio corpore non alit, & ſibi
 coniungit atque conglutinat. Conſideremus autem ex
 nolito generatus eſt lubſtantia. Sed nihil hoc (inquires)
 ad omnes pertinet, imo ad omnes. Nam ſi ad naturam
 noſtram deſcendit, patet quoniam ad omnes. Sed quod
 ſi ad omnes, & ad vñquique proſecuti. Sed quomodo
 non omnes inde lucrum conſecuti ſunt, inquires? Id
 certe non illius cauſa, qui maximè hoc optat, acci-
 dit: ſed eorum culpa qui cum ſuſcipere nolunt: ſingu-
 lis enim fidelibus per hoc myſterium fe coniungit, &
 quos peperit non alij nutritiendos tradidit, ſed ipſe ſtu-
 dioſiſſimè alit, hac etiam re ſibi perſuadens, carnem
 ſe vñm aſſumpſiſſe. Tanta igitur charitate, atque ho-
 ſtore affectu, non torpemus,

62. Hoc est quod S. Hilarius dixit, ob Eucharistiam fieri dei Verbo vnum per honorem. Sic ille l. 8. de Trinitate. Quia Verba Petrus Plendo-Martyr aliquæ fecerunt ad blasphemias peruersæ detorquent, vt videtur et apud Bellarminum l. 2. de Eucharistia c. 12. sed germanus (encliticæ, quem dixi; Nempè in Eucharistia fieri nos Deo vnum per honorem; quatenus facti quodammodo sumus Dei & filij excellimus omnes, quatenus assumpti à personæ Verbi coniuncta Christi corpori. Sed plane insignitur S. Damascenus l. 4. fid. cap. 7. 4. often- hit Eucharistiam iudicio fuisse institutam, vt non primæ tantum potestæ naturæ, in Christo coniungeretur personæ Verbi, fed etiam quilibet homo in participatione diuinitatis veniet. Hinc est, quod oratione 3. de imag. *lib. med.* volens probare pingendas esse & venerandas SS. hominum imagines, cum pingatur imagines Angelorum, alium pro medio, quod Angeli diuinitatem non participant: Homines autem assumptione corporis Christi participant, etiam singularem diuinitatis hypostasim. Per Dominici corporis & sanguinis confectionem, (inquit) coniungitur diuinitati per hypostasim ratione spirituali; Præteritque S. Paulus Ephes. 3. & 5. Nam quod ait, gētes fieri Christo concorporales, de coniunctione Christi & personæ eius cum vnoquoque nostram interpretatur varijs Patres apud Turriz. 2. de Euchar. cap. 6. &

7. Christus quoque Ioan. 6. susceptionem suæ carnis in Eucharistia, confert cum assumptione humanitatis per Verbum, cum ait, *sicut misit me vivens Pater, & ego vivo propter Patrem, sic qui manducat me, & ipse vivet propter me.* Vbi Toletus sensum propositum subesse demonstrat, post Ambrosium & Augustinum, rursus quoque c. 17. ad illud: *servatam quam dedisti mihi, deus est, eadem refert post Cyrillum & Hilarium.* Ob eandem causam non pauci Patres apud Sanctesium repetit. 8. cap. 4. nominatimque Theodoretus dialo. 1. & 2. Galat. 1. de duabus naturis, Haymo & Remigius 1. Cor. 10. Incarnationem per Eucharistiam, & vicissim Eucharistiam per Incarnationem stabilitur atque exponunt. Nec iniuriâ eodem retulerim quod Patres Eucharistiæ adiuncta cum adiunctis Incarnationis sapè component. Sic S. Germanus in Theoria rerum Ecclesiasticarum *sub intinum*, panem benedictionis ex quo iuxta ritum Græcorum crebatur panis particula quæ erat consecranda, confert cum sacrosancto Virginis utero. Damascenus autem, sacrum vterum Deiparæ, cum lacta mensa componit, epistola de corpore Domini, & multus est in obumbratione per Spiritum sanctum utrobique interveniente, aliisque sibi perbellè in utroque mysterio respondentibus, exponendis. Præiuvat Chrysostomus orat. de S. Philogonio, & hom. 74. in Mattheum.

63. Alterum supplementum illius veluti parcitatis, quæ vnica singularis humanitas est à verbo Dei assumpta, peti potest ex Origene in fine libri 6. contra Celsum, vbi adducta ea Celsi opinione, quod si Deus missurus erat filium suum in terras non vnico corpori, sed pluribus iungendus erat, in hæc modum respondet Origenes, [Non opus erat vbi multa vbique fierent corpora, multique quales Iesu spiritus ad illuminandum Dei Verbo orbem habitatum ab hominibus. Satis enim erat vnum Verbum, tanquam Iustitiæ Sol exortus à Iudæa, mittendis radiis in animas excipere volentium. Quod si quis desiderat videre multa corpora, repleta diuino Spiritu, & quemadmodum vnicus ille Christus, ministrantia salutem hominum vbiuis degentium, consideret eos qui passim recta vita: tanquæ Iesu doctrinâ præluce hominibus, vocati & ipsi Christi in diuinis literis vbi legitur, *Nolite tangere Christos meos & in Prophetis meis ne malignemini*. Nam sicut audiuius quod Antichristus veniat, & nihilominus didicimus, multos Antichristos esse in mundo: eodem modo agnoscentes Christi aduentum, contemplantur multos per eum in mundo factos Christianos, qui ad ipsius similitudinem dilexerunt inuitiam, & oderunt iniquitatem. Quapropter & eos vnxit Deus; (ille inquam Christi Deus), oleo exultationis. Sed Christus præ participibus suis dilexit inuitiam, odio vero habuit iniquitatem, & primitias huius vnctionis accepit, & vt ita loquar, totam vnctionem olei huius exultationis. Cæterum participes eius, quantum est quæque capere poterit, tantum eius vnctionis adeptus est. Quamobrem cum Christus sit caput Ecclesiæ, ita vt pro vno corpore censetur Christus & Ecclesiâ, vnquentum capitis descendit in barbam Aaronis, quod est insigne viri perfecti, perueniente descendendo vsque ad oram vestimenti. Atque hæc dicta sint ad indecorum Celsi dicterium, quod debuerit similiter inspirari multa corpora, & per totum orbem dimitti.]

An humanitas assumpta, habeat creatam exi-
stentiam. Pars negans.

64. Sic constituta individuatione humanitatis assumptæ, progrediendum est ad eius existentiam, videndumque an sit creata, an divina. Et Thomistæ quidem rati esse mentem D. Thomæ 3. p. q. 17. art. 2. certum putant humanitatem assumptam non existere per

G 4

suam existentiam creatam, sed per increatam Verbi existentiam, idque negare, Bannes 1. p. q. 3. art. 4. dub. 1. pronunciat, esse pluriusquam falsum, & minus tutum. Nec desuit ex ea Familia Inquisitor mihi notus, qui nigro thea cōhæret assertionem, qua existentia creata humanitatis Christi affirmabatur, eaque assertionem typis eudenda interdixit. Quod autem Divus Thomas q. vnica de vnione Verbi incarnati art. 4. agnoscit in Christi humanitate existentiam creatam retractatam postea ab eo asserunt, dicta q. 17. art. 2. Vbi agnoscit in Christo esse tantum vnum esse; quod esse, in solur. ad 1. secerit à subsistentia, dicens personam subsistentem esse immediatum susceptum ipsius esse. Itaque Alstacensis q. 7. de gratia Christi, ait cæcum esse, qui non videat S. Thomam ibi docere, humanitatem Christi existere per increatam existentiam Verbi.

Affirmans eligitur, & probatur philosophicè.

65. Mihi contrarium videtur verissimum, & à D. Thoma vbique traditum vt autem radicis euellatur difficultas, recolendum quàm breuissimè est ex prima philosophia, planè primum quod in re creata intelligitur, esse essentiam siue quidditatem eius ex se potentialem, & actuali existentia destitutam, capacem tamen eius de foris accipiendæ, beneficio agentis externi. Nam ipsa quidem essentia, non potest ex se existentiam suam profundere, quia prout præconcepitur existentia, est merum nihil. At quod nihil est, non potest quicquam producere; siue quod idem est, non potest dare cuiquam existentiam, quæ eo ipso accipitur, quod terminatur actio causæ efficientis. Igitur quæcunque res existentiam ex se non habet, cuiusmodi lanè est quæuis res creata, accipit existentiam beneficio agentis extrinseci per quod reductur ad esse, & cum potentialis tantum esset, efficitur actualis per extractionem à causis in quibus delitescerebat. Rem sic actualem, intelligimus præcisè existentem, quo pacto concipitur indifferens negatiuè ad esse per se, vel ad esse in alio. Hæ enim sunt quasi modificationes & restrictiones actualitatis essendi, quam existentia formaliter confert. Ex his colligitur primò, quid prius concipitur existere quàm existere tali modo, prius etiam concipiendum esse, quod res existat, quàm quod subsistat, vel in hæreat, aut quomodo libet sit in alio, qui sunt varij & determinati modi essendi. Indidem colligitur secundò, quid rem existere, idem est quod terminare actionem causæ efficientis, & extrahi ex causis suis, perspicuum videri, rem non posse per alienam existentiam existere, sed tantum per propriam; quia res non per aliquid aliud, sed per suummet esse terminat actionem causæ à qua producit: alioqui non esset ipsa quæ efficeretur. Ergo impossibile est, rem existere per existentiam alienam, sicut impossibile est rem produci, & è vi suarum causarum educi (quod est existere) per existentiam propriam, simulque non educi, quod verè potest de ea affirmari, si per alienam existentiam, existeret, non per suam. Accidit, quod essentia, quæ informatur per existentiam, cique de facto iubeat, est essentia actualis possibilitatem abiciens, quæ cerè ex eo, quod fiat actualis, non amittit se ipsam, sed est illa ipsa, quæ prius erat tantum possibilis, mutato duntaxat statu. Nam si illa ipsa res, quæ fuerat possibilis, non, esset actualis, falsò diceretur eam fuisse possibilem quod non habet, nisi quatenus ipsamet est postea actualis. Atqui existentia propria & essentia actualis nullo modo differunt, nec compositionem vllam faciunt à parte rei, quia existentia importatur in actualitatem, vt patet ex eo, quod præcisè quocunque modo additio, & re ipsa vel per mentem subtractio, tamen si res maneat actualis, manebit extra causas suas, quod est existere; atque adeò frustra rei actuali superadderetur

existentia. Impossibile igitur est, essentiam fieri adualem per existentiam alienam; sed quicquid existit, si ipso existit, formaliter loquendo, & si effectus sit per aliud. Sicut ergo repugnat aliquid esse actus, & tamen esse actualiter, quàm per seipsum in nouo quodam statu positum, ita vt iam sit aliquid, cum antea nihil esset, sic repugnat aliquid existere, & non per existentiam propriam sed per alienam.

Hic ita delibatis ex prima philosophia, quæ instam in ea tractationem habuerunt, foseque confirmantur à Fonf. 8. Met. c. 1. q. 1. f. 2. & 3. & à Suare d. 31. Met. f. 11. à n. 5. facile nunc infero in re præsentia, humanitatè Christi non extitisse per existentiam Verbi. Quid humanitas Christi per generationem ex B. Virgine, educta est ex causis suis, & facta actualis. Sicut ergo ipsamet & non aliud quid loco eius à causis suis est educta, ita ipsamet est, quæ suam existentiam habet. Item sicut ipsa est, quæ prius erat possibilis per entitatem propriam, & nunc cum actualiter obtinet, ita ipsa est, quæ existit per existentiam propriam. Sanè si supponamus ab humanitate extra causas suas posita, remoneri omnem existentiam diuinam, & perseverare eundem causarum prædictarum influxum in humanitatem, intelligemus planè eam existere, sicut prius. Non igitur existebat formaliter per diuinam Verbi existentiam, sed per suam. Verùm hæ rationes, sunt ex communibus, & æquè probant nihil esse, quod possit existere, nisi per suam existentiam. Virgendum ergo præterea est, aliquid quod specialiter confirmet, humanitatem Christi non extitisse per alienam, hoc est per Verbi existentiam.

Firmatur Theologicè.

66. Ac primum constat demones clarè intuits esse humanitatem Christi, eamque agnouisse actualem & existentem; neque tamen poterant præterire inueneri diuinam existentiam, quæ solis Beatis perua est, cum sit ipsa Dei essentia. Deinde iuxta aduersarios, productio humanitatis Christi esset actio valdè supernaturalis, quippe quæ esset communicatio ipsiusmet diuinæ existentia tenderetque ad terminum valdè supernaturalem; nempe ad compositum ex humanitate, & supernaturali existentia compactum. Atqui certum videtur, actionem, qua Christi humanitas producta est, merè naturalem esse, eiusdemque speciei cum generationibus nostris, quantum est ex parte rei genitæ. Imò in tota humanitate Christi producta, nihil per se inueniri potest, ad quod necesse sit actionem eminentissimè supernaturalem secundum substantiam comminisci, siuè antecedentes partiales creationes partium humanitatis essentialium spectemus, siue formaliter ipsam totius humanitatis productionem per vinculum partium illarum prius natura creaturarum. Nam materia Christi præfuit à mundi initio per creationem ordinis purè naturalis. Anima verò, in ipso temporis momento quo Christus conceptus est, producta fuit per creationem prius naturæ, quàm Verbo vniretur. Prius enim natura est fieri, quàm vniri alteri. In eo autem naturæ priori, quo anima producta est, priusquam Verbo vniretur impossibile est, quicquam in ea assignare, ratione; cuius actio creatura qua omnia producuntur, sit supernaturalis. Quare entitates partiales, ex quibus humanitas Christi compingitur, fuerunt merè naturalibus actionibus productæ; atque adeò non existunt per increatam Verbi existentiam, ad quod exigeretur actio supernaturalissima, qua perseveraret talium partium coniunctio cum existentia increata, huiusmodi entitatibus planè supernaturali, & proptus indebita. Ipsa denique tota humanitas effecta est per actionem merè naturalem; nempe per effectiorem vnionis, qua corpus & anima inter se nectuntur. At

et vniū est aliquid merè naturale. Nihil igitur est in Christi humanitate, siue partes eius essentielles physice siue totam ipsam speciem, quod actionem super-naturalem deponit: qualem tamen omnino esse oportet actionem, qua diuinæ existentie communicatio, et actionem, siue totum ipsam humanitatem siue partibus humanitatis, non est in Deo nisi forte. Tandem iuxta Thomistas, non est in Deo nisi una existentia absoluta. Ergo iuxta eos, humanitas, si una existentia absoluta, non potest existere, admittentem enim vniū factam esse in aliquo tribus personis communi, quod semper Patres repudiant, & contra falsum esse enim vniū facta esse in natura, non in persona, contra quam ferunt Catholicæ fidei scita.

Suffragium Patrum ac Doctorum, etiam D. Thomæ.

67. Itaque statuo vt planè ratum, Christi humanitatem existere per suam propriam existentiam creationis; Et quod rationes propolitæ æquè euincunt; ne de potentia quidem absoluta admitto, eam potius existere per existentiam Verbi, re ipsa autem creaturam existentiam, quam humanitati assumptæ concedo, æquè videtur. Leoninus in scholis act. 7. Vbi discretè proferunt esse in Christo duas naturas hypostaticas, si hypostaticum sumatur pro eo, quod verè existit. Et idem planè luculenter tradit Anast. c. 10. §. 17. p. 179. Et sancto Cyrillo, plures quandoque Christi hypostaticas admittente, hoc est plures naturas non quidem personarum terminatas, sed existentes *hypostaticè*. Et infertis adducto loco ex commentariis eiusdem Sancti Cyrilli in Epistolam ad Hebræos, quo asserit vniū factam esse vtraque naturam in sua propria conditione existentie, ac perseverante. Plerique item alii loquuntur eodem Patre addensatis, subdit Anastasius. [Ecce piezatis præco, discretissime omnique modo duas in Christo naturas post vniū conseruari, per manere, considerari, & numerari consuevit. Attendite, obsecro, diligenter ad dicta Patris. Diuersarum naturarum proprietatem inconfusam permanere dixit, iterum dixit. Duas esse naturas affirmamus. Dixit vtramque considerari & existere intra propriæ naturæ limitem. Dixit, vtramque naturam manere id quod est. Dixit in Christo inconfusas perseverasse naturas, siue hypostaticas. Præter hæc, omnes hortatur, vt naturarum differentiam agnoscamus; eaque inconfusas prædicemus; diuinitatem igitur Cyrillus, sexies hoc loco, vt demonstratum est, tradit deatam in Christo naturarum existentiam omnis immutationis expertem; aptamque etiam numerari: dicit enim illas in Christo conseruari; dicit, illas esse; dicit, illas existere; dicit illas in Christo manere. Deinde addit: illas etiam inconfusas perseverare: Rursus monet, vt naturarum differentiam agnoscamus; & inconfusas profiteamur. Et hæc quidem Doctor noster.] Non ponit Anastasius magis infigere, quomodo iuxta S. Cyrillum, cui in omnibus, & per omnia subscribit, humanitas Christi per propriam suam & creatam existentiam existat, non per diuinam. Damasc. quoque, 3. fidei c. 3. ex Fabri interpretatione, negat humanitatem spoliata fuisse propria entitate, & existentia, in *his avragelias xupodous*.

68. Eadem sententia extra D. Thomæ scholam, est longe communissima inter Lectores, in 3. d. 6. vbi Dion. q. 2. Aquilanus q. v. nica art. 2. Franciscus à Christo q. 3. Pelagius disp. 3. Rada in 3. controu. 7. art. 3. concl. 8. subtilissime. Item Resoluitus 3. p. q. 17. disp. 1. Valsq. 7. c. 2. Val. d. 1. q. 17. p. vnic. Suarez ibidem disp. 36. l. 1. & in metaph. d. 3. l. 1. 2. à n. 16. Regula 127. qui §. 4. multus est in coacervationis plerisque coniecturis, quibus innuat S. Thom. cuius auctoritas præiudicat, Thomistas in contrarium abreptis, non fuisse reuera in ea sententia, vt humanitatem Christi existere

conseruet per existentiam Verbi. Non puto tamen magnè esse opere id euincere. Nam S. D. 3. p. q. 2. art. 6. ad 2. discretè tradit humanitatem Christi fuisse assumptam ad vnum esse, non vt esse est natura (quale non statuit in Christo vnum) sed prout esse est suppositum. Quid clarius? aut quidni ad tam concepta verba contestemur nos quoque, cæcum esse qui non videat, S. Thomam non modo in quæstionibus disputatis, sed etiam in summa, agnoscere humanitatem Christi propria existentia creata potiri? Item ibidem q. 4. art. 2. quod asseritur, ait, debere præintelligi assumptioni, sicut quod mouetur, præintelligitur motui. Non igitur producit, nec accipit esse per assumptionem. Accedit quod q. 17. art. 2. vbi aduersarij sententiam suam tradi affirmant, discretè sanctus D. statuit esse pertinens ad naturam multiplicari in Christo oportere; nempe pro Christi duplici natura, quatum qualibet habet suam propriam existentiam; tantumque contendit esse in Christo vnum esse, prout esse ad hypostaticam pertinet, hoc est vnum esse suppositale, & personale, quod existentie superuenit. Et hæc est germana ratio, cui Christus conformiter ad D. Thomam eo loco, nequeat dici plures: quia adiectiuum masculini generis refertur ad personam, quæ in Christo est vnica; quod manifestè demonstrat D. Thomam ibi, asserentem vnicum Christi esse, agere de esse suppositali; non autem de esse existentie. Nec aliquid quantumvis exile, aut leue proferri potest, quod suadeat S. Thomam eo loco agere de esse existentie. Vnde ergo venit Thomistis in mentem vt arbitrentur, S. Doctorem eo loco retractasse sententiam de creata humanitatis Christi existentia, traditam ab eo q. vnica de vnione Verbi incarnati, art. 4.

Nimirum quod optimè vidit Dur. in 3. d. 6. q. 2. n. 15. & 19. & Argentina d. 1. q. 1. art. 3. aliud esse quomodo libet dictum siue existentia aliud autem esse per se, siue substantiam, quæ duo aduersarij non secerunt, indeque abducuntur à veritate. Verissimum itaque est, dari in Christo vnum dumtaxat esse per se, siue vnum esse suppositale ac personale, de quo solo agit D. Thomas, cum admittit in Christo vnicum esse. At non minus verum est, dari in Christo multiplex esse existentie substantialis, & humanitatem eius existere per propriam suam existentiam substantie Verbi substractam, & ab ea terminatam vltimè. Verè enim Christi humanitas, quamuis non sit assumpta ad existendum, est tamen assumpta ad existendum in alio, siue ad subsistendum in Verbo. Quod si præterea velimus in Christo agnoscere vnum esse substantiale constatum ex esse suppositali, & ex actuali humanitatis existentia substantiali; nihil hoc quoque incommo-dabit positæ à nobis sententia. Personale quippe esse, & esse substantiale humanitatis in Christo concurrunt ad compositionem vnius entis per se, quod merè dici potest habere vnum esse, sed compositum ex actuali esse creato humanitatis, iuncto cum esse increato personæ Verbi. Aduersarij autem constantes duplex hoc esse in vnum, & substantiam cum existentia confundentes, ed deueniunt, vt humanitatem sua creata existentia spoliarent. Quod perinde est, ac si dicerent, humanitatem Christi assumptam esse ad existendum, æquè ac ad subsistendum in Verbo, quod nullus vnquam Patrum dixit; imò pugnat cum iis Patrum dictis & Conciliorum definitionibus quibus Christi humanitatem personalitati Verbi substratam profitentur existere, & non esse quid phantasticum, reali actualitate destitutum.

Ad fundamenta partis negantis.

69. Quæ aduersarij pro sua sententia proferunt, sunt planè infirma, siue auctoritatem siue rationem spectes

species. Auctoritatem adhibent paucorum Patrum, nominatimque Sophronij in 6. Synodo act. 11. affirmantis carnem Christi habuisse existentiam unam, non in seipsa, sed in Verbo. Hoc aduersarij tradunt ad esse existentiae; nos autem commodissime id exponimus de esse suppositi, siue de personalitate, quae vnica in Christo & diuina fuit. Similiter laudant in rem suam SS. Leonem & Fulgentium, affirmantes Christi humanitatem in ipsa assumptione fuisse productam, quod aduersarij perinde esse videntur, ac si dixissent hi PP. humanitatem Christi per vnionem ad Verbum accepisse esse existentiae; quandoquidem produci & accipere existentiam, idem sunt iuxta veram philosophiam. Sed hic nihil aduersariis feritur aut meretur. Praedicti namque Patres, tantum intendunt affirmare, humanitatem Christi non praexistisse aliquo tempore priusquam diuino Verbo vniretur, & ab eo haberet esse personale, quod quid ad rem praesentem refert? Itaque nihil est aduersariis in auctoritate praesidij.

In ratione autem non magis. Vident enim eripendum esse B. Virgini titulum maternitatis Dei, eo quod non videatur B. Virgo dici proprie posse mater Dei, nisi Christi humanitas, quam benedicta haec mater produxit per Dei existentiam existat. Hoc plane est telum imbelles sine ictu. Eo ipso namque, verum fuit B. Virginem esse proprie Dei matrem, quod verum fuit, eam esse proprie matrem hominis, qui est verus Deus. Fuit autem proprie mater hominis, qui Deus est, vel quatenus naturam, quam partes physicae in aem colligarent matris operati in verbo subsistebant, vel quatenus Christi humanitas eodem temporis momento, quo per maternum influxum producta est, colligatis naturali nexu physicis eius partibus, vnita fuit Verbo per nexum supernaturalem diuinitus humanitati superadditum, ut subsisteret in Verbo. Tantum vero abest, ut hoc argumentum censeatur debere alicuius momenti ad probandum, quod Christi humanitas existat per existentiam increatam, ut potius, ex eo quod B. Virgo sit verè mater Dei, efficaciter colligi videatur, humanitatem Christi, quem ipsa genuit, existere per existentiam creatam. Constat enim, B. Virginem non aliter influxisse in productionem benedicti Filij sui, quam ceterae matres influant in suorum liberorum productionem. Hoc à nemine reuocari potest in dubium. Atqui actio aliarum matrum est merè naturalis, quippe manans à principio vitali naturaliter operante. Igitur actio B. Virginis; qua ad Christi productionem interuenit, fuit naturalis, qualis certe non fuisset, si terminata non fuisset ad conferendam humanitatem Christi, existentiam increatam. Et quamuis in controversia sit, an B. Virgo sit supernaturaliter eleuata ad coëfficiendam actionem, qua humanitas prius natura existens vnita est Verbo, idque aliqui admittant, tamen haec coëflectio est merè extrinseca & concomitanter se habens ad influxum, quo B. Virgo constituta est mater; ut ex eo patet, quod persona quae non sit mater, quia ad humanitatis effectiorem nihil contulerit, imò etiam res merè inanimata, aequè sustollit Deo posset ad vnionem illam humanitatis cum diuina persona. Itaque argumentum, quo diuina humanitatis Christi existentia ex Deiparae maternitate eruitur, nullius plane est momenti.

Illud tandem aduersarij aequè infeliciter ex philosophia obijciunt, non posse ex duobus entibus in actu exurgere vnum per se; ac proinde, cum Christus sit vnum per se, necessarium esse, ut non sint in eo duo entia in actu siue duo entia actualia, sed vnicum; nempe Verbum diuinam suam actualitatem impericiens humanitati. At id infeliciter obijci. An non enim homo, & quauis composita physica, sunt entia per se, & tamen exurgunt ex duobus partibus, quarum quilibet est ens in actu, sumendo eas voces pro re actua-

liter existentem? Idem dici potest de toto integrali, quod est verum ens per se, quamuis in eo plures entitates actuales adueniunt. Sed nimirum aliud est esse ens vltimè & completè in actu, & hoc non potest esse geminum in ente per se. Aliud verò est, esse ens in actu incompleto siue essentialiter, siue ratione defectus vltimi termini substantialis; & hoc potest esse multiplex in ente per se, alioqui nullum compositum substantiale esset ens per se vnum. Humanitas autem Christi, est hoc modo ens in actu. Nam quamuis sit ens actuale & existens existentia propria ac creata, tamen non est ens vltimè terminatum, sed ut terminetur, & compleatur, iungitur Verbo in societatem eiusdem, & vltimi esse suppositi, diuinitatem quoque terminantis.

Humanitas non est assumpta, cum sua creata subsistentia.

70. Post constitutam veritatem existentiae creatae humanitatis Christi, agendum sequitur de eius subsistentia, qua tanquam vltimo complemento existentia substantiae terminatur ac perficitur. Agendo autem de facto, res extra dubium est inter Catholicos. Fide quippe sanctum est, non esse in Christo, nisi (subsistentiam) diuinam, ut in Concilio Ephesino definitum est, confirmatumque in Chalcedonensi, & in S. Synodo collat. 8. Anathematismo 4. 5. & 6. contra Nestorium, statuentem in Christo duas personas, quarum vna esset verus Deus, altera autem ob gratiam duntaxat, & ob vnionem affectus, Deitate participaret, reuera tamen esset purus homo. Quod nulle anathematismorum fulminibus conteritur in praedictis Synodis, & à SS. PP. Cyrillo praefatum & Leone, potentissime excluditur, prolatis iis Scripturis, & rationibus, quibus liquido constat idem esse Dei & hominis suppositum, ut vidimus libro 1. impugnantes Nestorij errorem. Ratio item manifestè ex Scripturis deducta liquido monstrat vnicam esse in Christo subsistentiam. Reuelatione quippe docemur. Verbum factum esse carnem; & vnum hominem esse verum Deum. Item Deum esse passum ac mortuum. Quae omnia falsa essent, nisi Verbum in humanitate subsistentiae propriae expertè subsisteret. Lux namque formae, quae in abstracto sumptae distinguuntur, non possunt de se inuicem praedicari, nisi habeant idem suppositum. Omnis enim praedicatio vnus de alio, importat, identitatem. Et haec est vnica ratio, cur calor & lux nequeant de se inuicem in abstracto affirmari, in concreto possent. Nam falsum est, dicere calorem esse lucem, licet verum sit calidum esse lucidum, hoc est idemmet suppositum, quod habet lucem, habere etiam calorem: quo pacto inter formas illas concretè sumptas inuenitur identitas, quae prius abeant iisdem formis in abstracto spectatis. Quia ergo humanitas & diuinitas sunt formae prius distinctae, impossibile est vnā verè affirmari substantialiter de alia, & Deum dici hominem; omniāque de humanitate affirmabilia, ut mortem, passionem, sepulcrum, tribui Deo, nisi propter substantialem aliquam Dei hominisque identitatem, quae non potest excogitari alia, quam identitas suppositi, quia essentialiter & actualiter Deus & homo non possunt idem esse. Atqui suppositum diuinum est à diuina essentia inseparabile. Igitur si alterutra duarum naturarum in Christo aduinarum exuenda est connaturali sibi subsistentia, & trahenda ad subsistentiam alterius naturae ad Christum quoque pertinentis, necesse est eam esse humanam non diuinam Christi naturam. Atque ita apertissime concluditur, non esse de facto in Christo duas naturas subsistentes connaturali & propria sibi subsistentia, sed vnicam, nempe diuinam: Humanitatem verò spoliaram connaturali sibi subsistentia assumptam fuisse ad diuinam subsistentiam Verbi, & in vnum cum Deitate

neam, humanitas appetitu elicto semper praeligeret, si in eius optione constitueretur hoc extraneo, vel conaturali sibi modo suppositi ac compleri substantialiter.

Quid sit substantia propria que humanitati assumpta decessit.

73. His quamquam videri posset quæsitum proposito, quoad id, quod reipsa in hoc mysterio factum est, sufficienter satisfactum, demonstrando humanitatem assumptam de facto sua substantia exutam fuisse, eiusque loco accepisse divinam; tamen ut lux plenior toti huic negotio affunderetur, & præsertim ut muniatur via ad discussionem quæstionis de potentia absoluta mox agitandæ, an natura subsistens potuerit assumi, inuestigandum breviter videtur, quid decesserit humanitati Christi, ex eo quod non sit de facto assumpta à Verbo cum sua substantia. Quod aliis verbis quæritur, quid sit substantia creata, quam asseruimus humanitati Christi deesse. Variant ea in parte sententiæ, quarum vnam ut probabilem asserit Scotus in 3. d. 1. q. 1. abso- lute autem eam tradunt Rubionius in 3. d. 2. q. 1. art. 1. Gabr. in 3. d. 1. q. 1. art. 1. Et Catharinus opus. de gloria & lapsu Angelorum sub med. Aitunt ergo hi Doctores, substantiam esse solam negationem dependentiæ aptitudinalis ab alieno supposito. Altera sententiæ admittit substantiam esse formam positivam. Verum aliqui ex auctoribus huius sententiæ negant eam formam positivam distinguere reipsa à natura. Ita Auercois in 3. d. 1. q. 1. art. 1. Et Rusticus Card. Diaconus dialog. contra Acephalos post medium, asserit in Christi humanitate, non veritatem rei, sed mentis, putare defectum personæ. Et plane revolvitur in hanc sententiæ Durandus in 1. d. 3. q. 1. à n. 1. latè contendens naturam & substantiam creatam esse reipsa vnum & idem, solique significandi modis differre. Alij verò & substantiam positivam statuunt, & distinguunt reipsa à natura, quam terminat: nonnulli quidem distinctione reali minori, quam vocant modalem, aut formalem, quia censent substantiam esse formam modalem & infirmam: ut Argent. in 3. d. 6. q. 1. art. 1. Dur. sibi contrarios in 3. q. 1. n. 9. & 14. & in 1. d. 30. q. 2. n. 14. Rada in 3. controuers. 1. art. 1. Sures in Metaph. d. 3. q. 1. n. 20. & 1. d. n. 3. & 1. 1. 3. p. d. 1. 1. f. 3. Lessius lib. 1. 2. de diuin. perfect. n. 53. Valent. 3. p. d. 1. q. 4. p. 2. Pefantius q. 1. art. 1. disp. 2. Præpositus q. 4. n. 52. Alij autem, qui censent substantiam esse entitatem finem ac ratam, volunt eam à natura, cui superuenit, distinguere realitate maiori. Ita Hurtado disp. 1. 1. Metaph. f. 3. Aluarez 3. p. d. 23. Bannes 1. parte q. 3. art. 3. dub. 1. Albertinus disp. 3. de substantia, q. 7. n. 13. adducens in eam sententiæ S. Thomam, Caietanum, Ferrariensem, Bannem, atque Cabreram. Hæc placita fusè ac plenè discussa sunt in Metaphysica. Nunc satis erit breuiter de eis pronuntiare, quantum ad propositum scopum illustrandi hoc mysterium conducere poterit.

Non est forma negatiua.

74. In primis qui substantiam aiunt esse negationem, mihi non probatur. Id enim neque philosophicè neque Theologicè loquendo satis accommodatum videtur. Sanè terminus vltimus substantiæ creatæ non potest esse mera negatio, quia terminus ille confert ad complendam naturam substantialem, quæ absque eo foret substantialiter incompleta. Hæc autem omnia enectantur, nisi terminus ille sit positivus. Nam negatio non potest dici complementum rei positivæ, unde natura substantialis perperam diceretur esse per se incompleta. Nihil quippe dicitur incompletum, nisi quod perfici potest accessu complementi, quod sit eisdem

generis cum re complenda. Atqui per se liquet, negationem non esse eiusdem generis cum natura substantiali. Igitur non potest eam complere. Ac proinde humanitas malè diceretur ens incompletum, eoque nomine perperam excluderetur à categoria substantiæ. Itaque ne vincerem prope philosophiam enectamus inuicta reali complectione humanitatis, quam omnes hactenus philosophi incompletam esse fassii sunt, admittamus sanè substantiam, quæ est naturæ substantialis complementum, esse verè ens positivum. Et verò an non conceptus ille, habens humanitatem, qui voce hominis importatur, positivus est, etiam supra illud quod voce humanitatis exprimitur? At quod sonant voces illæ supra humanitatem, nihil est præter complementum ac terminum eius. Sicut quod diuinæ suppositiuitates addere intelliguntur supra Deitatem, non est aliud, quam Deitatis terminus & complementum, & quidem positivum, ut per se liquet. Proportionaliter igitur philosophandum est de complemento substantiæ creatæ, quod sententiæ proposita malè statuit negativum.

Expenditur negatio in qua aliqui creatam substantiam statuunt.

75. Impugnati deinde potest ea sententiæ, expensione negationis qua complementum prædictum constitui censet. Nimirum negatione dependentiæ actualis simul & aptitudinalis ab aliena substantia. Quod ut liquidius fiat, distinguenda est cum Scoto supra & quod 1. 9. art. 3. littera V. ac Rada in 3. controu. 1. art. 1. in 2. parte corporis, triplex dependentia ab alio tanquam sustentante, de qua sola hic agimus, nempe actualis, aptitudinalis, potentialis, aut ut Aquilonus loquitur in 3. d. 1. q. 1. potentialis. Illa dicitur dependentia actualis, secundum quam aliquid pendet actu ab alio tanquam sustentante; siue subiectivè, quo pacto accidentia pendunt à causa sua materiali; siue suppositivè, quo pacto Christi humanitas pendet à Verbo, non à Patre aut Spiritu sancto. Dependentiæ verò aptitudinalis illa est, secundum quam res habet inclinationem, ut ab alio tanquam sustentante pendeat, nec habet quicquam impossibile, cum talis aptitudinis reductione ad actum. Postrema dependentia, quam dicebam vocari potentialem, est eadem cum aptitudinali, decepta tantum inclinatione ad dependendum, quæ per dependentiam aptitudinalem importatur, non item per potentialem. Huic triplici dependentiæ appingitur potest triplex negatio, nempe negatio actus dependendi ab alio ut sustentante; negatio aptitudinis & inclinationis ad sic dependendum, & denique negatio possibilitatis sic dependendi.

Auctores igitur placiti quod executimus, aiunt substantiam non constitui formaliter per solam primam negationem, neque per solam secundam, sed aiunt constitui per ambas simul iunctas. Nam anima rationalis separata habet negationem actualis dependentiæ, nec tamen est suppositum. Item humanitas prout iuncta Verbo, habet negationem dependentiæ aptitudinalis à verbo prout sustentante, quia verè non inclinatur ad sustentationem illam & conjunctionem. Nec tamen subsistit in se, quia non habet negationem actualis dependentiæ ab alio ut sustentante. Erat autem substantia in seipsa, si neque de facto ab extrinseco sustentante pendeat, neque aptitudine. Hæc itaque est negatio, quæ Auctores prædicti censent constitui substantiam. Quod videtur illustrari posse exemplo totius integralis; nam v. gratia, aqua pedalis quamdiu non iungitur alteri aquæ, est aqua totalis. Cum primum verò iungitur alteri aquæ, sit aqua partialis non deperditione vel acquisitione realis cuiusvis termini, sed sola deperditione negationis, quam antè habebat: Erat quippe

da potius esset depreffa. Nam dependentia à termino diuino, non pertinet ad exaltationem, nisi posito quod substantia creata debeat naturaliter à substantiali aliquo termino sine diuino sine humano pendere. Tunc siquidem dignius est & ad exaltationem maxime conferens pendere à diuino termino. At si natura creata non exigit pendere à termino quopiam positivo, & tamen fiat dependens ab aliquo tali termino quantumuis sublimi, atque diuino, deprimetur potius quam exaltetur. Dependens enim semper infert indigentiam, ac proinde etiam depreffionem; nemòque dubitat, quin honorificentius futurum esset creaturæ se sola accipere ac retinere esse, si id fieri posset, quam illud emendicare à Deo per dependentiam cuius creaturæ intrinsecam, Deique respectuam. Quod enim res à Deo dependeat, non minus est dependens, ac indiga opis alienæ, quantumuis à causa sublimissima, ipsòque Deo conferenda.

Tela imbellia in eandem sententiam.

78. Est qui præterea urgeat, ex Aduersariorum sententia si qui, esse in Christo duas personas, eo quod iuxta eos per unionem nihil reuera Christi humanitati decedat, ac proinde æque humanitas illa debeat esse & dici persona, ac si non videretur Verbo. Item iuxta eos humana natura in Christo habet omnes reales conceptus, per quos si à Verbo dimitteretur, subsisteret, & conseruaretur absque dependentia à Verbo prout suppositante. Per eisdem igitur conceptus reales nunc quoque independents est à Verbo in ratione suppositi spectato: suntque conceptus illi tam efficaces ad humanitatis in Verbo positæ conseruationem, quam si humanitas extra Verbum poneretur. Quorum ergo dependere à Verbo suppositante affirmetur? Dilatat, & quantum potest communit hæc argumenta Hortauius disp. 111. Metaph. à c. 24. Mihi tamen enervia admodum videntur. Aduersarij namque facile dicent, personam importare negationes illas, quas supra ex eis proposuimus; deòque dicent humanitatem assumptam non esse personam, quia negationibus illis destruitur. Quod autem humanitas à Verbo prout suppositante dimissa, æque esset conseruanda, ac cum à Verbo suppositante dependebat, non est ad rem. Dependens enim à Verbo suppositante non est effectiua, atque adeo nec conseruatiua: Sed est dependentia in ratione terminantis substantialiter, atque completis naturam ex se egentem terminatione ac complemento. Natura ergo extra Verbum posita, ita aliunde conseruari posset effectiue, vt tamen non esset terminata substantialiter ac complera in genere suo, nisi appictis ei negationibus dependentia, quibus iuxta Aduersarios terminatur. Quare negotium eis hac ex parte non facilius. Sed satis superque aduersus eos sunt alia antèrèus proposita.

Subsistentia creata, non est quid posituum à natura indistinctum.

79. Pergo ad alteram sententiam de ratione formalis & constitutiua subsistentiæ creatæ, vt intelligatur, quid de facto defuerit humanitati assumptæ à Verbo absque connaturali subsistentia. Altera ergo sententia, subsistentiam creatam agnoscat quidem esse formam posituam, sed à natura quam afficit indistinctam. Quæ putatur fuisse Aristotelis sententia 7 Metaph. c. 6. cum ait, quod quid est, esse idem cum eo, cuius est, id est, naturam cum supposito. In quam rem alia ibi ex Philosopho congerit Fontenay. vnica f. 1.

Verum hæc sententia non congruit cum mysterio Incarnationis, nec exponit accommodatè, varias Patrum & Conciliorum locutiones. Eiusmo-

diest, quam adhibuit Innocentius III. in quodam decretali, vt refert S. Thomas 3. p. q. 4. art. 2. [Verbum in mysterio Incarnationis consumpsit humanam personam, non naturam.] Nempe prout Innocentium intellexit Durio 3. d. 1. q. 1. n. 7. non destruendo præiacetem in Christi humanitate personalitatem creatam, sed præueniendo & obstando ne exurgeret. Quo item sensu accipienda sunt Verba illa Paschasii Diaconi l. 2. de Spiritu sancto c. 4. laudata à Patribus Concilij Francofordi in epistola ad Episcopos Hispanie. [In Deo & homine gemina substantia, sed non gemina persona est, quia persona personam consumere potest, substantia vero substantiam non potest, siquidem persona res vna est, substantia res naturæ.] Et paulò superius [Quando Verbum transiit in carnem, & hominis habitum Deus induit, & sic in circuitu eius tabernaculum eius & splendorem suum tenebris nostræ fragilitatis inuoluit, & ponit tenebras latibulum suum, Dei quidem & hominis duplex substantia est, sed tamen vna persona. Quamobrem? Quia dum formam serui accipiens, famulo Deus iungitur, minoris humilitas intra reuerentiam maioris absconditur, & superioris lumine exinanita consumitur; ac si proprietatem personæ, humanitas diuinitate obumbrante vel emittente, non obtineret.] En humilitas & obscuritas personalitatis creata consumpta splendore lucis superioris, hoc est assumptione per Verbi personam iuxta Paschasium. Nec aliud sonant illa Fulgentij l. de Incarn. c. 5. [accedit Deo humana substantia, non persona.] Hæc igitur aliaque huiusmodi locutiones, supponendo quod subsistentia creata non sit formaliter negatio, sed sit verè ens posituum, nullum idoneum sensum habere possunt, quia impossibile est quod Verbum consumpsit humanam personalitatem posituam salua natura, & quod natura humana accesserit ad Verbum, non personalitas, nisi inter naturam & personalitatem sine subsistentia, repetatur distinctio aliqua à parte rei. Per nullam siquidem naturæ superadditam connotationem siue existentiam, siue accidentium, siue individuationis, (salua esse potest ratio subsistentiæ humanæ, & quæ fides docet de eius abolitione & consumptione, ac complemento per subsistentiam Verbi in hoc mysterio.

Patres id damnant in Hæreticis circa hoc mysterium lapsi.

80. Quare plerique Patres iam pridem contestati grauitur sunt, quod hæreticos circa hoc mysterium tam fœdè hallucinatos, præcipitauit in errorem, illud fuisse, quod naturam & personam creatam idem re ipsa esse arbitrantur. Damasc. lib. 3. fidei c. 3. [Hoc hæreticis inducit errorem, quod idem dicant naturam & hypostasim, suppositumve ac personam.] S. Anastasius Sinaita in 12. p. infinitis, sed ex instituto c. 8. 9. & 10. confirmat, naturam & personam non esse idem; & hanc ait esse traditionem Apostolicam, & doctrinam in Dei Ecclesia indubitam reclamationibus licet Philosophis, quos ait vix hæreticis in hac parte strauisse, ac præsertim Sequentianis, quorum refert fuisse decantatam illam naniam. *Idem sunt natura & persona.* In ipso autem fine operis docet sententiam Synodi Nicænæ & Ephesinæ atque aded Sanctorum (vt ait) quingentorum decem & octo Patrum ex vtraque Synodo computatorum ferre distinctionem naturæ & personæ. Non, dissimiliter Theodoretus dialogo immutab. fere initio tradit distinctionem naturæ & hypostasios siue personæ, nullam quidem esse, si externa spectetur sapientia, hoc est, & Philosophorum & hæreticorum, qui Philosophis potius quam Ecclesiæ adhæserunt. Sed si Patrum doctrina spectetur, naturam & personam differre plurimum. Similia habet Eulogius

gios Alexandrinus l.9. ut est in Photij breuiculo Co-
dice 2.30. Et Vigilius l.2. contra Eurych. Itemque Epi-
phanus Diaconus in 7. Synodo, actione 6. partitione
eius tercia. Vbi ait [Eurychianos per subuersionem
veritatis nihil aliud egisse, quam ut ostenderent natu-
ram & hypostasim idem esse, quæ sanè inter se differ-
re veni Ecclesiæ Catholicæ alumni agnoscunt.] Difer-
re Iustinianus in edicto fidei suæ, [non idem est na-
tura & substantia, omnes enim sancti Patres conso-
nantes nos docent, aliud esse naturam siue substantiam
& formam, & aliud substantiam siue personam.] Ean-
dem denique habet Ioannes Maxentius Dialo. 1. con-
tra Nestorianos *sub fine*, si tamen operæpretium est
serioris illius scriptorem, inter Patres annuere.

Mior vero quid Gabrieli Valques in mentem ve-
nerit 3. p. d. 3. l. n. 6. cum dixit, loca Patrum affirman-
tium non idem esse naturam & personam, non facere
ad rem præsentem; eo quod Patres non dicant natu-
ram & personam differre plusquam ratione: nec lo-
quantur de distinctione naturæ à persona in creatis,
sed in diuinis, nec agant cum Nestorianis, quorum
errorem profectum dicant ex indistinctione naturæ &
personæ, sed cum Monophysitis, Acaphalis & Seue-
ritianis, quos idcirco dicunt errasse, quia in Deo na-
turam & personam non distinxerunt. Vnde factum
est, ut errarint, dicentes humanitatem Verbo fuisse
factam in natura, non in persona. Hæc Autor prædictus,
quæ mihi dixi mira videri. Nam quod Patres allegati
agunt de distinctione plus quam per mentem est adeo
peripetum ut probatione opus non sit, si loca prolata
addeantur & consulantur, præsertim verò tam
distinctè & tam expressè id inculcat Anastasius Sina-
ita, ut excolatus sit qui hoc apud eum non videat.
Vnde Patres non agunt de distinctione naturæ & per-
sonæ in diuinis, quarum indistinctio certissima est ex
fide, nec hæreticos induxit in errorem; sed planè
agunt de distinctione naturæ creatæ à persona creatæ;
& ex ea parte cum alios hæreticos, tum Nestorianos,
quoque exagitant, quod duas Christi personas inde
colligerent, quia sunt in Christo due naturæ, & idem
esse personam & naturam arbitrantur. Monophysitæ
verò qui & Acaphaliac Seueritiani, ex eodem puer-
lo principio vnam esse Christi naturam colligebant,
quod tui sit eius persona, idem verò sint persona &
natura. Et quia vnam Christi naturam commenti sunt,
idcirco vnionem in natura factam dixerunt. Non au-
tem idcirco quod vnionem censuerint factam esse in
natura diuina, non in persona. Id enim ad errorem
Monophysitarum nullo modo refert. Itaque respon-
do quæ Valques loca Patrum à nobis prolata pro di-
stinctione plus quam rationis, personam inter & natu-
ram creatam elidit vel eludere tentauit, vndique ri-
tus agit.

An rectè tribuatur Aristoteli.

81. Quod aliquid pro sententia hætenus discussa,
& substantiam non nisi ratione à natura distinctam
agnoscere, Aristotelis autoritate pugnabant, quem
uebant non distinxisse supposititatem à natura, nisi
ratione, non est quod nos remoretur. Imprimis quia
mirum non esset, si Aristoteles indistinctionem sub-
stantiæ & substantiæ affirmasset, siue in substantijs
tantum immaterialibus, ut voluit Argenti. in 3. d. 6. q.
vltima, art. 1. ad 5. contra primam, siue connaturaliter
in quibuslibetque substantijs, ut significabat supra
Theodoreus, & sæpe affirmat Anastasius in *idv* q. ut
cap. 6. & 8. & 9. ac nominatim c. 17. in *fine*; nec non
S. Hieronymus epist. 57. Præcipuum enim, imò vnicum
validum argumentum distinguende reipia substanti-
æ creatæ à natura, ducitur ex mysterio Incarnationis,
quod Aristoteli fuit incompetum. Deinde non de-
Theoph. Raynaud. Christi.

sunt, qui admittant, Aristotelem substantiæ creatæ
& naturæ distinctionem à parte rei agnouisse. Ita enim
habet Caiet. 3. p. q. 4. art. 2. Val. 4. d. 1. q. 4. p. 2. in *ollana*
sententia. Grelerus ad cap. 6. *idv* Anastasij Sinaite,
& Albertinus disp. 3. de substantia q. 1. n. 3. 1. qui hanc
esse Philosophi mentem colligunt ex tradita per eū di-
uisione substantiæ in primā & secundam, id est, ut ipsi
interpretantur in suppositum & naturam. Quæ qui-
dem probatio infirma admodum est, quia facile respon-
deri posset Aristotelem nomine substantiæ primæ non
intelligere suppositum plus quam ratione distinctum à
natura; vel certe non rectè per primam substantiam
intelligi suppositum, natura autem per secundam
substantiam. Tamen neque argumentatio, quæ ad
contrariam sententiam Aristoteli assignendam pete-
batur ex 7. Met. c. 6. est admodum virgens vel firma.
Ibi enim Aristoteles non cogitavit de indistinctione
suppositi & naturæ, sed ut Alexander optimè eo loco
vidit, agit de ente per se, atque in eo ente definitio-
nem esse eandem cum definito, negans idem contin-
gere in ente per accidens, quod vocat ens materiale.
Et ideo ait, in entibus materialibus, quod quid est dif-
ferre ab eo cuius est, non item in alijs. Quam eandem
doctrinam habet Philosophus illo 7. libro c. 1. Itaque
est Aristotele vix profecti quidquam potest firmum ac
solidum, quo substantiæ à natura distinctio, vel indi-
stinctio à parte rei suadeatur. Et verisimilius est illum
de distinctione à parte rei non cogitasse: quia cum ni-
hil de mysterio Incarnationis inaudisset, non fuit vnde
illi cogitatio de supposititatis & naturæ creatæ di-
stinctione obreperet. Peripatetici tamen Christo pos-
teriores, eam distinctionem agnoscere potuerunt ex
rumoribus de hoc mysterio. Vnde Porphyrius apud
Nemes. libro de hom. c. 3. *sub fine* agnouisse videtur,
suppositi à natura distincti onem.

Vera sententia; substantiam creatam, esse mo-
dum positum à natura distinctum.

82. Amplectenda igitur est tertia sententia superius
proposita, quæ & substantiam creatam statuit positi-
uam, & distinctionem à parte rei inter eam acque na-
turam, profertur. Sed quia sub ea sententia duo di-
uersa placita comprehenduntur, nempe eorum, qui
distinctionem illam à parte rei affirmant esse tantum
minorem siue modalem, & eorum qui asserunt esse
realem maiorem, seu tanquam rei firmæ & ratæ ab al-
tera re item firmæ & ratæ, addendum frustra inuehi
maiorem illam distinctionem. Dummodò enim mi-
nor realis distinctio concedatur, sufficienter intelli-
guntur omnia quæ fides tradit de hoc mysterio, &
omnibus, ob quæ substantiam creatam posituam &
distinctam agnoscimus sic facis. E contratio verò nul-
lum suppetit argumentum idoneum, quo mutua sepa-
rabilitas naturæ & substantiæ eius probetur; quod
tamen est vnicum argumentum, quo distinctio realis
maior persuaferi solet aut potest.

Quæ in contrarium proferunt Autores pro maiore
reali distinctione allegati, lenia sunt. Aluares 3. p. d. 2. 3.
inde argumentatur, quod admissa ea distinctione, me-
lius intelligatur mysterium Incarnationis. Sed hoc quæ
facilitate dicitur, eadem negatur. Reuera enim perin-
de est ad hoc mysterium, dummodò substantia creatæ
statuatur separabilis à natura, quod æque habet, si sit
modus.

Aliter argumentatur Hurtadius d. 1. 1. Metaph. n. 4. 8.
& ex generali ratione modi probare contendit, substi-
tentiā non esse modum: sic enim ratiocinatur. Om-
nis modus naturæ, est essentialis determinatio illius ad
aliud. Atque nulla substantia hoc habet. Igitur non
est modus. Hoc argumentum Autor notat esse in Ca-
mestres. Id tamen non obstat, quo minus maior sit
H 2 falsa.

falsa. Ad quid enim aliud, determinat figura quantitatem? Quod si lubeat illam commentitiam modi notionem gratis admittere, non deerit quod ad maiorem dicamus. In promptu enim erit respondere, substantiam conferre naturae determinationem ad suppositum extrinsecum quatenus natura per substantiam suam statuitur independens à quocunque extrinsecus sustentante ac suppositante. Argumentatur præterea idem Autor, sed æque inualide num. 50. ex eo quod certum sit Verbum diuinum supplere creatam humanitatis substantiam, cum tamen nequeat supplere modum: Deus enim non potest supplere effectum formalem causæ formalis in eodem genere, quia ille causandi modus imperfectionem inuoluit. Hoc argumentum Autor fatetur non esse euident, ait tamen facere magnam fidem, fortasse apud credulos. Nam mihi quidem huiusmodi argumentatio nec leuissimam fidem ingenerat, qui euidentem censam æquæ Verbum (aliter tamen quam in genere causæ formalis) supplere posse substantiam creatam modalem, ac firmam, & maiori realitate distinctam, nec plus repugnare vnum quam alterum.

Potentior in speciem est ratiocinatio, qua vititur Albertinus loco allegato q. 7. n. 18. dicens munus substantiæ esse sustentare naturam, & dare illi per se esse; proindeque oportere ut ipsa substantia per se sit, nec innitatur naturæ, quod necesse est facere modum, qui est entitas infirma, ac proinde ad alterius rei sustentationem inidonea. Verum hæc quoque machina, non difficile disijcitur; negando quod substantia ita debeat per se esse, ut non possit alteri inniti tanquam modificato. Sanè creatio quæ est essentialiter aliquid per se, & absque subiecto, innititur tamen (scilicet) cui ad quem est via tanquam modificato, cui ob infirmam naturam suam adhærescit. Quare similiter substantia, etsi naturæ tanquam modificato adhæret, dat tamen illi per se esse eamque substantialiter terminat, formaliter præstando, ut absque sustentante cohereat: sicut creatio adhæret rei creatæ, cui formaliter confert per se esse, & independentem à subiecto quocunque.

Quid natura substantiali conferat modum prædictum.

§3. Ratum igitur esto, substantiam creatam esse verum modum à parte rei superadditum naturæ substantiali, eique formaliter conferentem per se esse. Hic verò vel inuitus adigor, nonnihil adhuc in Metaphysicis hisce tritis hætere, ut exponam quid sit illud per se esse, quod à modo isto substantiæ superaddito conferri formaliter dico. Id enim & ad vniuersum præsens negotium permagni interest; & eo non expósito ambiguum semper manebit, quorsum huiusmodi additiciam formam prouisam naturis substantialibus asseramus.

Est igitur per se esse, idem quod esse ab alio ut quomodolibet sustentante independens. Vel idem quod esse incommunicabile alteri tanquam subiecto aut termino substantiali. Considerandum enim est, quod supra præmisimus, entitatem substantialem, quæ extracta fuerit à causis suis, & per existentiam facta sit actualis manere indifferentem, ut ad hanc vel illum de duobus essendi modis determinetur; nempe ut sit per se & in se, vel ut sit in alio, sicut enim in accidente prius est quod sit actuale sine quod existat, quam quod tali modo existat, nempe in alio, à quo conferuari posset separatim, (ut patet ex accidentibus Eucharistiæ separatis à subiecto,) & tamen per inhaerentiam existentiam superuenientem determinatur ad essendum tali modo, nempe in subiecto: ita proportionaliter substantia creata cum primum facta est actua-

lis, per existentiam, determinanda est ad certum essendi modum; nempe vel ad modum essendi in alio tanquam subiecto, ut accidit formæ substantiali materiali; vel ad modum essendi in alio tanquam supposito, ut contingit humanitati Christi; nec ad modum essendi in se vel per se interuentu modi illius, quem hactenus adstruximus; per illam quippe substantiam redditur formaliter impossibilis cum existentia in alio; siue cum dependentia ab alio ut sustentante subiectiue, vel supposititaliter; quod aliter dicitur, reddi incommunicabilem alteri ut sustentanti, cum subiectiue, tum hypostatice.

§4. Et non est quidem captu operosum, quomodo substantia sustentationem subiectiuam excludat; quia quid eas sustentatio sit, non difficile intelligitur: quod enim res aliqua à materia subiectiue pendat, eò quod tam infirma sit naturæ ut postulet produci adhibito fulcro, cui innitatur & actio, quæ est ipsa eius dependentia, & res ipsa dependens, idcirco non sit per se, sed in alio ac per illud; perspicuum nobis est ex accidentibus, quæ cum connaturaliter sunt, nemo dixerit per se esse ob tantam subiecti sustentantis indigentiam. Eam ergo dependentiam ab extrinseco subiecto sustentante, excludit substantia. Tamen hic non est effectus eius reciprocos, conuenit enim ei quoque modo essendi, qui accidentibus separatim confertur, eaque ita eorsum à subiecto consistat, ut tamen non sit substantia, quæ in naturas tantum substantiales potest cadere. Conuenit quoque effectus ille modo creationis, quæ res producitur nulla à subiecto. Neque, tamen creatio est substantia, non modo quia accidentia creari possunt, etsi substantiæ capacia non sint, sed etiam quia creatio cum sit dependentia à causâ efficiente, habet se per modum viæ ad esse, estque eo aliquatenus prior, quod non habet substantia, quæ plane superuenit rei iam actuali & existentiam nactæ. Eatenus ergo substantia dicitur excludere à substantia dependentiam subiectiuam, quatenus substantia propria nemini debetur nisi præhabenti independentiam à subiecto in suo esse. Quod enim subiectiue pendet in esse, multò magis est fulcri externi indigum, quam quod à subiecto quidem independens est, sed tamen imperfectum est in illo gradu, quem in suo genere obtinet. Quare quod à subiecto pendet, non potest dici per se esse siue subsistere. Et quamuis dependentia subiectiuam, atque adeo etiam independentiam spectet ad modum quo esse communicatur à causâ efficiente, idcirco non possit formaliter conferri per substantiam quæ existentia & rei prius natura productæ superuenit, tamen quia substantia talem independentiam essentialiter præexigit, rectè potest dici eam per substantiam haberi, nempe præsuppositiue, esto non haberet ipsa vim excludendi à natura subsistente talem dependentiam, si aliunde præsupponeretur exclusio.

§5. Maior difficultas est circa alteram sustentationem externam nempe hypostatice, quam directè per substantiam excludi aiebam, collata naturæ sustentatione interna. Quid enim est ea sustentatio, vel quorsum necessaria est naturæ independenti à subiecto? Albertinus quidem disp. 3. de substantia q. 2. n. 15. & 16. & coroll. 6. n. 4. agnoscit in substantia creata respectu naturæ influxum quandam in genere causæ formalis posteriorem substantiæ communicatione facta naturæ per vtriusque coniunctionem. Tamen influxus ille in naturam, est omnino fictitius quia natura præiacet coniunctioni, qua iungitur cum substantia, & consequenter ante substantiæ aduentum habet totum suum esse. Quid enim ergo illi conferret substantiæ influxus? aut ad quid eo egeat, si per illud nihil accipit? Et verò Christi humanitatem à Verbo tantum diuino sustentari, certa fides est: & tamen nul-

has est Verbi in humanitatem influxus, qui sit Verbo peculiaris, cum opera ad extra sint omnibus aequè per se communia. Non vacat itaque difficultate ea suscitatio, nec satis apparet, quid præstet formaliter substantia, quæ eam excludere dicitur. Res quippe per creationem producta, cuiusmodi est res quilibet substantia immutabilis, subdita licet substantia propria, non relaberetur in nihilum. Nec est potior ratio, cur natura substantialis, si hoc complementum deperderet, deberet in nihilum solui, quam cur viuentia deperdit integralibus quibusdam complementis, suum esse retineant. Itaque merito contra sic explicatum substantiæ effectum formalem insurgit Catharinus libro de gloria & lapsu Angelorum sub medium. Videatque annuere Lessius l. 12. de Diu. perf. c. n. 37, negans sustentationem naturæ substantialis per substantiam creatam.

Vera explicatio effectus quem substantia formaliter confert.

86. Ex his igitur idcirco substantiam dici excludere sustentationem ab extrinseco supposito. & conferre formaliter naturæ sustentationem intrinsecam, siue ut sit per se, quia natura per se suum substantiam terminum complectitur vltimò, accipitque debitorum haberi esse, illudque retinendi seorsim à quouis alio & ut ita dicam accipit ius Latium separatorum in rebus vniuersitate. Quodcumque enim ens ciuitate hac mundana donatur, vel est sibi ipsi, duci que per se familiam vel allegitur in familiam alienam, & alteri adheret, nec fas est vlli enti aliter degere, quia ita fert decens & conueniens vniuersi administratio. Character ergo vel potius constitutum entis alicuius in ratione illa, quasi cuius per se coherentis & familiaris diuinitatis, nec potest ab altero postulantis, est substantia.

87. Illustrare hoc licet, adhibita inductione omnium entium. Quoduis namque ens vel est substantia vel accidens directè aut reductiue. Et accidens quidem ex sua natura additur alteri, & quasi modificatur, vnde non est minus si deest illi substantia. Substantia verò vel est diuinitas, vel totalis. Substantia partialis si sit à subiecto dependens, quod habet forma materialis, est quoad hoc eiusdem rationis cum accidente, ita ut quomius pertineat ad genus substantiæ & substantia dicatur quia essentialiter complet naturam in eodem genere, & destinatur ad constitutionem vnius tertij, quod est directè & totaliter substantia; tamen non plus ius habeat productionis ac conseruationis seorsim ab alio quouis ente, quam accidens. Vnde ei quoque negatur substantia quæ conceditur substantiis partialibus independentibus à subiecto; puta materiæ & animæ rationali, quia hæc entitates suapte natura, & quantum est ex eo quod exigunt propter suum esse, possunt existere seorsim à quouis alio; non enim sunt tanta caduca sed firma, & apta per se coherere, & idcirco dicuntur per se subsistere, & collocantur ad latus categoriæ substantiæ, tanquam entia apta per se coherere, quod non conceditur humanitati præcisè à hypostalitate. Non ponuntur tamen in substantiæ categoriæ directè, quia sunt essentialiter incompletæ. Quæ causa est, cur iungantur alteri; nempe materiæ formæ, & forma immaterialis materiæ ob bonum tertij ex eo nexu exurgentis. Incompletio namque humanitatis, quæ dicitur forma totius longè diuerse rationis est ab eâ incompletione, quæ cernitur in materiæ respectu formæ, & in forma immateriali respectu materiæ. Nam humanitas dicitur incompleta, quia deest illi terminus vltimus sui generis, quem ob bonum suum deposcit, tanquam connaturalem naturæ substantialis limbum, sine quo mutila est & carens iure solitarie productionis ac conseruationis. At materiæ

Theoph. Raynaud. Christum.

ria dicitur incompleta, (& idem est de anima rationali,) quia quamuis terminata sit termino respondente suæ entitati eique proportionali, idcirco possit seorsim à quocumque alio accipere & retinere esse connaturaliter, si eius solius ratio habeatur tamen habendo (ut per est) rationem compositi essentialis apti ex harum partium adunatione existere, hæc partes possunt iungi muto, non ut ipsæ sint, sed ut sit compositum physicum ex utriusque commercio & consociatione proditurum. Quare perfectio & consummatio siue competitio, quæ vni illarum partium ab alia aduenit, non est in ratione substantiæ, sed in ratione essentiae, & natura, ut patet ex materia, quæ completur sufficienter per formam materialem, quantumuis nō substantiæ. Liqueat igitur quod substantia partialis à subiecto independens possit esse vltimò completa & dici subsistens quantumvis alia ratione, quæ ad substantiam non pertinet, sit incompleta & ob bonum tertij, non autem ut ipsa sit, & ius seorsim essendi accipiat, postulet compleri.

88. Tam verò substantia totalis, vel est tantum forma totius, quam dicere possumus totalem in ratione essentiae cuiusmodi est humanitas; vel est totalis in ratione suppositi substantialis plenè constituti & habentis formam totius. Prior substantia non est apta per se esse. Debet enim alteri inniti nempe supposito, quod quærit ob suum bonum, & ut ius habeat connaturaliter accipiendi & retinendi esse alicubi in rerum natura. Nam quamuis, si sit ex partibus per creationem productis, ut humanitas, vel si sit ens simplex, ut Angelitas, possit accipere & retinere esse abique alio ente à causa efficiente distincto, nec omni tali ente subdecto relaberetur suapte natura in nihilum, ut supra dicebamus; tamen præter naturale esset, & absque iure, ita conferre esse illudve continuare, quia lex vniuersi postulat, ut nihil in eo sit, nisi vel sibi ipsi, & consignatum characterem id denotante ac expolcente, qui est substantia; vel additum alteri, & in eius familiam allectum, cui proinde dicatur adherere; & ab eo sustentari ad sensum prædictum. Sola posterior substantia, hoc est completa in ratione suppositi, nec postulat alterum à quo essentialiter completatur ob bonum tertij, ut materia & anima rationalis, nec à quo in se ipsa completatur; id est per quod donetur iure Latium separatorum in mundana ciuitate. Habet enim ius illud ratione substantiæ, quæ vltimò completur ac perficitur in suo genere, ut proinde non sit quod ad ius connaturale accipiendi & retinendi esse seorsim ab aliis, emendicet fauorem extrinsecum, cum ipsa illi substantia interna sit ad id plus satis.

Qui proposita sententia astipulati.

89. Insinuauit vel etiam expressit hunc substantiæ effectum formalem Leontius l. de sectis act. 7. *sepe innotuit*, distinguens duplicem hypostasios notionem. Vnam scilicet quæ quilibet verè existens, dicitur hypostasios habere. Quæ ratione ait, interdum accidentia quoque dici habere hypostasios, sola verò commenta ut tragalaphum vel chymæram, dici hypostasios expertia. Alia, quæ hypostasios habere propriè dicitur, illud quod seorsim & per se existit, ut Petrus & Paulus, qui esse in alio non habent, idcirco per se esse ac subsistere dicuntur. Idem ferunt, quæ habet Damascenus in dialectica c. 65. docens præter cætera hypostasios nihil aliud esse quam substantiam separatam. Pulcherrimè & fusè in eandem sententiam disputat Theodorus in leger. ad Armenios *non multum ab initio*, definiens substantiam primam & propriè dictam iuxta doctrinam Patrum. Ait enim eam esse, quæ per se subsistit. Per se verò subsistere, ait idem esse, quod per se esse, ac non propter aliud, vel in alio suum esse habere, hoc est non

H 3 ege

egere altero aliquo extra se ad hoc ut existat, cuiusmodi ait esse hominem, Angelum, animam rationalem; Unde illud non propter aliud, quod adhibet in definitione entis subsistentis, non potest sonare exclusionem habitudinis ad partem essentialiter complementem aliam partem, eamque in genere naturae perficientem ob bonum tertij: (eam quippe habitudinem includit anima rationalis, quam tamen hic autor agnoscit per se esse atque subsistere, atque adeo non esse propter aliud.) Sonat ergo exclusionem causae subsistentis, vel termini externi conferentis ius connaturale ad accipiendum vel retinendum esse in rerum natura.

*Effectus subsistentiae propositus, idem cum per-
seitate, & incommunicabilitate, ac indi-
viduatione naturae*

90. Planè idem volunt, etsi non satis explicant, quorquor dicunt minus subsistentiae esse conferre rei esse per se. Id enim non posse intelligi de illo influxu positivo per subsistentiam collato naturae facile est deprehendere ex diuinis suppositiuitatibus, quae dant diuinam naturae esse per se (quatenus eam ultimò terminant) absque illo tamen influxu positivo vel causalitate in naturam diuinam; quae proinde dicitur per eas per se statui, quia ultimò completur ac terminatur per eas, quomodo neque flectitur in esse, neque influxum vllum ab eis accipiat. Habebimus ergo in creaturis analogicum effectum formalem subsistentiae creatae, si dicamus, eam circa influxum vllum complere ultimò & terminare naturam substantialem, dando illi ius ut per se sit, de qua seorsim à quocunque alio. Idque planè & perspicue sonare videntur voces *per se essendi*, quibus omnes effectum formalem subsistentiae exponunt.

Idem quantum existimo voluerunt alij, qui effectum formalem subsistentiae alijs verbis, eodem autem sensu tradiderunt, affirmantes subsistentiam conferre substantiae incommunicabilitatem, aut ut quidam auctores loquuntur, individuationem vel indivisibilitatem. Est porò distinguenda multiplex incommunicabilitas sicut & communicabilitas: neque enim omnes ad subsistentiam pertinent. Verbi gratia, ut omit- tam communicationes rationis, quae in genere & specie ad inferiora sua cernuntur, constat inter reales communicationes, ei, quae est causae externae ad effectum quem producit, nihil commune esse cum subsistentia. Res enim creata siue subsistat, siue non subsistat, eiusmodi est, ut debeat ei communicari esse à causa sua efficiente. De communicatione, qua aliquid communicatur alteri, tanquam pars toti, an pugnet cum ea incommunicabilitate, quae per subsistentiam confertur, lis est inter Doctores. Vasquez 3. parte d. 3. 2. id acriter negat, & pro se stare vsum Patrum ac Conciliorum contendit, eò quod nusquam ratio subsistentiae ab eis usurpetur de parte quapiam, sed tantum de persona & toto supposito. Videturque posse confirmari ex Photio Cod. 2 19. [dicimus, (inquit) singulos homines animae naturam & naturam corporis habere: animae autem personam, & corporis vel animae subsistentiam, vel corporis, ne fabulae quidem finxerunt.] Optimus tamen loquendi Magister S. Thomas 1. p. q. 75. art. 2. ad 1. agnoscit subsistentiam aliquam esse partialem. Molliusque usus cum rigore, quo vox subsistentiae aliquando ad solas personas arctata est. Sicut etiam ex vso patrum Conciliorum & Patrum vox *substantia* de solis suppositis dicebatur, quae tamen postea eo usu mollito, traducta est ad partes quoque suppositi, designandas. Quis enim nunc animam negat esse substantiam? vel quis nunc corpus suum, substantiam esse differtur? Quidni ergo similiter, vocem *subsistentiae*, quantumvis olim alia fuerit eius acceptio, in eo sensu

usurpare fas sit, quo denoret partem substantialem ultimò terminatam, & completam in suo esse partiali, qualem esse animam rationalem, nec non materiam primam, indubitatum videtur; & optime evincitur ex mysterio Incarnationis, quo Verbum eas hominis partes assumptis certum est; ac proinde oportet connaturalem in eis subsistentiam agnosce, quam assumptio suppleverit. Quod autem Verbum suppleverit subsistentiam aliquam toti humano composito insidentem, non autem partibus, ut Vasquez fugit 3. p. d. 39. c. 3. longa confutatione non eget, cum supponat compositum esse tertiam entitatem à partibus unitis distinctam, quod est omnino commentum. Praeterea quod per triduum mortis Christi destructo composito, partes singulae essentialiter manserunt unitae Verbo sicut prius. Igitur unio ad Verbum, non composito toti, sed partibus humanitatis essentialibus inexistebat. Quo argumento extricare se nequivit Vasquez ibid. d. 3. 8. n. 6. nisi fingendo novam tunc Verbi unionem ad partes singulas faciendam, fuisse specie diversam à priore, ut ex subiectorum diversitate patet, & tantum duraturam pro illo triduo, quod voluntarium est, & gratis excogitatum, duntaxat ad declinandam difficultatem propositam. Quare supponamus ut manifestum, quod infra quoque sub puncti tertij initium magis confirmabimus, animam Christi & corpus eiusdem, subsistisse immediate in Verbo, ac proinde caruisse subsistentia connaturaliter partibus illis compeditura, quam Verbum supplevit. Atque ita concluditur, communicationem per modum partis non pugnare cum ea incommunicabilitate, quam subsistentia confert. Nihil igitur aliud est ea communicatio, quam dependentia ab altero ut sustentante ad sensum propositum. Sicut & incommunicabilitas per subsistentiam collata, nihil aliud est quam ius per se essendi seorsim à quocunque alio, cuius intuitu debeat conferri vel conservari esse rei, tanquam allesta in eius familiam. Sic enim non dependere, est esse incommunicabile alteri tanquam sustentanti, vel esse individuum. Quo sensu, à Boetio persona definitur substantia individua; & à Leontio in scholis act. 7. Christi humanitas negatur esse individua, quia non est seorsim, quod individua substantiarum habere solent, sed communicatur Verbo, estque in eo hypostasis.

91. Non video alium idoneum sensum, quo accipi possint Patres Graeci. Theodoretus dialo. *immortalis*, initio, Abucata opusc. 28. Epiphanius in 7. Synodo act. 6. tomo eius actionis tertio, & multi, quos profert Theodorianus in legat. ad Armenos, non multum ab initio, cum aiunt rationem subsistentiae in eo esse, quod per eam res fiat ut individuum, natura verò absque subsistentia sit sicut species. Nempe, quia est capax communicabilitatis cum altero ut sustentante, quod non habet propter subsistentiam, in quo convenit cum individuo quod est seorsim à quouis alio. Et hunc sensum illius modi loquendi, expressisse planè videtur S. Cyrillus libro singulari de S. Trinitate non ita pridem edito, ubi c. 10. insigniter omnino observat rem alteri se, habere in Deo, & in creaturis, quoad ea quae reipsa vel per rationem unum sunt utrobique. Et naturam quidem in creaturis, sola ratione universalem & communem esse affirmat; hypostases verò & proprietates individuales, penes quas hypostasim dignoscimus, esse reipsa plures, & quamlibet hypostasim, esse per se privatam & sigillatim. E contra verò in Deo, notat unitatem naturae esse planè realem in pluribus personis; distinctionem autem plurium illarum personarum à natura communem esse per solam rationem & cogitationem nostram. In quo discursu, naturam quam hypostasi subiecit, eatenus in nobis ait esse communem, quatenus hypostasim discernentem & dividuentem personas, eaque seorsim ab invicem collocantem, habet unitatem fundamen-

damentalem, quæ per rationem sit suo modo actualis, non excludit communicabilitatem ad plura individua. At per hypostasin cuius primarium munus esse ait facere, ut hypostasis non inueniatur, sed separatim existant, efficiatur, ut ablata communione, se iunctio & impetum, ut in individuum exortatur. Affinitas habetur ibid. c. 12. Quæ doctrina aperte fert, sensum quem dicebam. Quæ doctrina aperte fert, sensum quem dicebam. Quæ doctrina aperte fert, sensum quem dicebam.

93. Video tamen agere huc trahendum Rusticum dialogo contra Acephalos post medium. Vbi querenti dialogo, quid minus habeat humanitas quam homo, respondet, Superius est ostensum, quod Deus Verbum non personam nostram sibi inuenit, sed naturam. Verum tamen in sermone quem de definitionibus contra vos simul, Nestoriani quæ conscripsi, demonstratum est, quod natura quidem communem, (sicut dici solet) speciem repræsentat; persona vero sit concursus eorum, quæ deservunt substantiam rationalem. Individuum substantiam verò, esse circa proportionem, vel fundamentum, in quo incumbunt quæ circa sunt reliqua, sicut ipsum nomen ostendit & tanquam maxime propriam causam, in qua vniuersa quæ accipiunt nominantur, ut color, ut mores, ut habitus, & dispositiones, & quæ iis sunt similia & proprietates confluunt ipsæ. Interempto enim primo subiecto eorum quæ circa sunt individuum, nihil ultra esse, possibile est: à maxima verò causa, ut sit vnum quodque, id verò, & in quo incumbit ipsa totitas nominatur, id est, ab illo subiecto quod tanquam fundamentum est iis quæ circa sunt, tota consistentia substantia nominatur. Sed quia secundum redditam rationem, solent & irrationalium substantiæ nominari, queriam insensibilem, & inanimatorum, hæc verò vniuersa personæ propriæ non ab omnibus dicuntur: ideo adiecti, hanc substantiam esse rationalem. Quoniam verò aliqui rursus volunt, & species, & genera substantiarum quæ dicuntur, substantias appellare, ideo adiectum est hanc substantiam rationalem, & individuum esse. Apparet, aliam esse mentem Rustici de individuatione per substantiam collata, quam creatorum quos retulimus. Eius tamen auctoritas, non sufficit.

Concluditur, quid humanitati assumptæ decessit.

93. Habemus quod exponendum fuerat propostum, nempe quid de facto humanitati Christi decessit per assumptionem ad Verbum, & quid humanitas à Verbo accepit. Nempe decessit humanitati substantia creata modalis, quam ratione suæ vniuersæque partis essentialis, materiæ inquam ac formæ, habere debuerat; & loco vniuersæque illius substantiæ accepit vniuersæque illius partis complementum, siue perfectiorem terminum substantialem longè eminentiorem, quo adeptio feliciter excidit iure propriæ quasi familiaris dicenda, & facta est domestica Dei, allecta in eandem eam Verbo familiaris in ciuitate mundana; quo nihil sublimius, aut honorificentius excogitari poterat. Neque verò propterea Christi humanitas trunca, vel obliuiscens potest, quia non caruit illo quod esset de ratione humanæ naturæ ut natura esset; sed defuit illi duntaxat complementum substantiale, quod est de ratione suppositi, non autem de ratione naturæ. Vnde quia suppositum est natura completa, siue per connaturalem substantiam, siue per extrinsecam, rectè dicitur Christum esse perfectum hominem, ac personam perfectam.

Non potuisse vlla vi assumi naturam subsistentem, probatur auctoritate.

94. Reliquum in hoc puncto est, examen eius, quod de potentia absoluta fieri potuit. Hactenus enim tantum monstrauimus humanitatem Christi de facto fuisse à Verbo assumptam absque sua substantia, & quid sit sic assumi exposuimus. Difficultas ergo superest, an humanitas Christi poterit assumi à Verbo, de potentia absoluta, non abiiciendo substantiam propriam, & connaturalem, sed eam retinendo. Affirmat Hurdus d. 11. Metaph. l. 7. sed sententia contraria est longè comunissima, eamque videtur tradidisse Ephraemius apud Photium Cod. 228. affirmans, impossibile esse personam iungi personæ, & agit de personæ alienæ ad propriam comparata. Locus est ex Ildori Pelusiorum epistola ad Domitianum. Similiter Anastas. c. 10. id. pag. 175. hæc verba habet, ex duabus naturis vna hypostasis componi potest, ut patet exemplo hominis. Ex duabus verò caracteristicis hypostasis, non est possibilis vnio secundum hypostasin. Vnde colligitur non posse in Christo agnosci duas hypostases, humanam scilicet & diuinam. Eadem argumentatio adhibetur à Iustiniano in edicto fidei suæ, qui dixerat ait, [duæ substantiæ, seu personæ, secundum substantiam vniri non possunt.] Apud Paschasium l. 1. de Spiritu sancto c. 4. hæc argumentatio textitur ad id probandum [de duabus rationalibus diuersisque substantiis, præsertim de Dei, & hominis, præsertim de creatoris, & creaturæ vna fieri non potest; de duabus verò personis vna fieri potest, sicut legimus caput & corpus Christum & Ecclesiam vnā tenere personam. Erunt enim (inquit) duo in carne vna. Et sicut apud nos homines, filius Patris familias iuxta Patrem, vel seruus iuxta Dominum, personæ propriæ locum non habet, ita in Deo & homine, gemina quidem substantia, sed non gemina persona est; quia persona personam consumere potest, substantia verò substantiam, consumere non potest.] Vt verò de probationis illius efficacia pronuntiemus, mens tamen Paschasij aperta, est, implicare, ut persona assumat personam.

Videmus autem eodem iure pro hac sententia profere posse sensum vniuersæ Ecclesiæ, quæ definiuit deesse Christo substantiam creatam. Hoc verò vndemam potuit colligere Ecclesia, si verum est substantiam posse cum externa coherere in eadem natura? Nam ex reuelatione tantum habemus, humanitatem Christi suppositari à Verbo, & eundem esse Deum simul & hominem, quæ omnia possent vera esse per accessum suppositi creatæ ad humanitatem, salua creatæ ipsius humanitatis substantia, si verum esset duas substantias vnā propriam, alteram alienam, posse simul in eadem natura habere locum. Aut ergo labat definitio Ecclesiæ, quæ ex eo quod humanitas Christi subsistat per Verbi substantiam, (id enim duntaxat per reuelationem didicit,) sanxit abrogandam esse substantiam humanitatis propriam; aut quid nefas est, Ecclesiam, coluranam veritatis vacillantem dicere, fatendum est, substantiam propriam ne de potentia quidem absoluta, iungi posse cum substantia aliena.

Stabilitur item ratio.

95. Ratio huius veritatis est ex dictis manifesta. Omnino enim repugnat, ut eadem natura sit sui iuris, ducaturque familiam, & simul subsistat alteri, in cuius familiam sit allecta. Siue quod idem est, repugnat idem simul esse per se, & non esse per se, simulque esse in se completum, & non esse completum. Quamuis enim vterque modus efficiendi sit positius, tamen eorum

coniunctio in eadem natura, contradictionem inuoluit. Sicut esse eum simul & rectum, esse quadratum & rotundum, stare, & sedere, ferri sursum, & deorsum. Itaque sicut in his exemplis non declinaretur contradictio, allegando interuentum duplicis formae positivae; quin potius eadem planè forma formalem effectum conferre supponeretur, simulque illum non conferret ob praesentiam alterius impossibilis. Ita in re praesenti, eadè natura supponeretur subsistere per se, quatenus haberet propriam subsistentiam, simulque subsisteret in alio, quod est non esse per se, & scilicet, tantumque abest, ut natura terminata per alienum suppositum dici possit per se subsistere, ut potius si res ad vinum refecit ea locutio quam nunc loquentes cum multis adhibuimus de natura per extennum suppositum terminata, quod subsistat in alio, corrigenda videatur. v.g. de humanitate Christi, si castè omnino, ac planè deformatè loquendum est, non est dicendum, quod subsistat in Verbo, quamvis ita passim loquimur, & iam olim Hyppolitus homil. contra Noëtum n. 13. sed potius dicendum propriè est, quod Verbum in ea subsistat. Qua ratione Bellarminus in recognit. lib. 3. de Christo cap. 2. suum illum loquendi modum à plebisque aliis usurpatum, *natura humana in Verbo subsistit*, castigari vult, & mutari in modum loquendi à S. Leone usurpatum, quod humanitas cum diuinitate in vnam personam Verbi conuenit. Vel iuxta modum loquendi S. Thom. 1. p. q. 2. art. 4. & in 3. d. 6. q. 1. art. 1. dicendum est quod Verbi persona subsistit in humanitate. Si igitur humanitas Christi rem ad vinum refecit, & sermonis castitate omnimoda seruata, non potest dici in Verbo subsistere, quando minus dici poterit naturam aliquam ab extenno supposito terminatam, subsistere simul in seipso, ac per se esse.

Fundamenta contraria disiciuntur.

96. Non est quod in excutiendis contrariae sententiae rationibus inuideret. Nihil enim ab Hurtadio, qui primus eam sententiam typis mandauit, proferri pro ea video: sed totus est in vellicandis nostrae sententiae rationibus, quod quàm infelicitè fecerit, videbit, qui rationes quas proposuimus, cum eius oppugnationibus componet. Nolim verò ex eo quod plures subsistentiae propriae possint terminare eandem naturam, (id quod etiam non dubito quin per plures alienas praestari queat,) colligere quemquam naturam vnam substantialem posse simul habere duas subsistentias; extraneam vnam, propriam alteram. Hoc enim perperam colligeretur, quia plures subsistentiae propriae, tantum statuunt rem in se ac per se. Plures item subsistentiae alienae, statuunt tantum rem in alio. Rem autem pluries esse per se, aut pluries esse in alio, nullam inferit repugnantiam. At subsistentia propria confert rei esse per se, quem effendi modum excludit aliena subsistentia, per quam res est in alio. Vnde ex pugna effectuum formalium necessariò, & inseparabiliter consequentium formas illas, rectè colligimus ipsarum inter se formarum incommunicabilem pugnam, quae planè abest à pluribus subsistentiis propriis, efficientibus eandem naturam: Itemque à pluribus extraneis, cum solae eandem naturam terminant, nulla eadem naturae connaturali subsistentia adiuncta. Quare si ut res proprias & connaturales subsistentias concurrere ieiunus in eandem diuinam naturam, ita vel plures proprias, vel plures extraneas in eandem creatam substantiam concurrere, nihil est, quod vetet, loquendo de potentia absoluta.

Quaestum 3. Propter quid humanitas assumi à Verbo potuit.

97. Pergo ad punctum tertium initio capitis propositum, nempe ad radicem assumptibilitatis naturae humanae; seu quid fuerit in natura humana, propter quod à Verbo assumi ad modum haecenus explicatum poterit. Vnde intelligemus quanam alie huc naturae siue entitates potuissent assumi obedientialiter, ac de potentia absoluta, si ita Deo libuisset. Cum enim totum fundamentum assumptibilitatis, (quacumque tandem sit persona assumens,) sit potentia obedientialis ob conuulsa per assumptionem naturae iura; praesertim verò cum persona assumens est diuina, perspicuum sit, assumptionem non nisi obedientialiter perfici posse ob eminentissimum, & omnibus modis indebitum esse diuinum, ad quod natura creata per assumptionem à diuino supposito euehitur, non potest esse dubium quin monstrata radice assumptibilitatis obedientialis in humanitate, habituri simus causam proportionaliter ad omnes aequè naturas substantiales extendendam ob eandem in omnibus potentiam obedientialem positivam, siue non repugnantiam ad recipiendum à Deo, quicquid cum ipsis omnipotens Dei manus operari constituerit supra naturalem exigentiam.

Humanitas ergo ideo potuit hypostaticè à Verbo assumi absque repugnantia, quia est complebilis in genere substantiae, potestque vel per terminum additum intrinsecum constitui sui iuris, vel iuris alieni, si terminus ille sit extrinsecus. Nihil enim vetat, humanitatem abiecto connaturali illo & intrinseco termino compleri ab extrinseco, quia complementum illud connaturale potest ab ea uelli, quippe non prius ei identificatum, ut vidimus. Haec ex dictis clara sunt. Nec refert quod humanitas essentialiter compingatur ex partibus, imò aliud non sit quam partes eius essentiales vnita; anima inquam & corpus. Vtraque enim illa pars est connaturaliter capax vicini sui intrinseci complementi, ac termini substantialis, quo statuatur independentè à quocumque, ut supra vidimus. Quia sicut haec partes naturaliter absque nouo influxu possunt se solis existere, ita deuit illis confecti quicquid eis consentaneum erat in ratione substantiae diuiduatae. Vnde Theodorus Abucara opusc. 29. quamuis dicat huiusmodi entia non esse hypostases, quia sunt partes essentiales, tamen ait esse entia hypostatica, quia possunt existere scilicet ac se solis, nec quaerunt aliud, ut ei innituntur, sed coniunguntur ob bonum tertij inde exsurgentis, siue compositi.

Etiam Christi humores potuerunt assumi adaequatè.

98. Maior difficultas esse potest, quod ad humanitatem integrandam, praeter partes illius essentiales, de quibus haecenus, concurrant quaedam entia purè materialia. v.g. sanguis, quem supra vidimus fuisse Verbo Dei copulatum immediatè, etiam quoad formam; & tamen posito, quod puto verissimum, nempe quod sanguis non viuat, praesertim vita hominis, seu per animam rationalem forma eius est purè materialis, ac proinde pendens ab influxu subiectiuo materiae, quem vidimus pugnare cum subsistentia connaturali rei sic dependentis. Non enim forma materialis potest naturaliter existere solitaria, sed postulat adiungi materiae à qua insisteretur, per verum influxum physicum. Quomodo ergo dici queat per se esse sine subsistere? Quare si radix assumptibilitatis est capacitas carenti proprio, & connaturali complemento substantiali, perspicuum videtur, haec entia, quae nullum tale complementum proprium naturaliter sortiuntur, non esse assumptibilia,

ha. Vnde humanitas quatenus integrata ex huiusmodi entibus, non potestur radice assumptibilitatis. Esto eam habere, prout quatenus ex suis partibus essentialibus, corpore inquam, & anima compingitur.

Hæc difficultas recte probat formas materiales, atque adeo etiam corpora ex eis compacta adæquate esse subiecto, & ea adiunctio est huiusmodi formæ, plures subiectis, & termini per quem alleguntur in loco complementi, & termini per quem annexuntur cum familiarum compositi, cuius materia annexuntur cum dependentia subiectiva. Quamvis igitur difficultas proposita recte evincat has formas non subsistere, atque adeo non esse assumptibiles per propriam subsistentiam abiectionem, tamen quia extrinsece terminantur ex modo quo dixi, & nihil verat aliquid extrinsece terminatum quoad esse, siue existens in alio, scilicet existere in alio, ac plures extrinsece terminari; propterea admittit formas quoque materiales licet naturaliter subiecto affigantur, & ab eo pendeant, esse assumptibiles male repugnant. Vaque 3. p. d. 3. c. 5. Ratio quæ miror est, quia latius patet esse assumptibile, quam esse connaturaliter terminatum subiectualiter proprio & interno complemento. Sed ut aliquid assumptibile existendum in alio subiectualiter terminante, scilicet est, ut perfici ab eo possit in genere substantiæ, & modum essendi inde participet. Idque similiter dixerunt, qui fateantur formam quancunque substantialem non subsistere seorsum, & tamen concedunt antiam rationalem assumptibilem ad Verbi hypostasim, quia per eam perficitur subiectualiter. Ita cum plerique Propositus 3. p. q. 4. n. 2. 1. Hoc autem verè habent formas materiales sanguinis, & aliorum humorum humanitatem Christi inegantium, si comparentur cum divinitate Verbi subsistentia, quæ proinde in illis subsistit. Vnde quod passim dicitur subsistentiam Verbi esse in hypostasim subsistentiæ connaturalis, & propriæ, verum quidem est quoad præcipuas humanitatis partes, nempe quoad essentielles: Quoad alias verò partes, quæ non sunt partes nisi secundum quid, ut sunt humores; valet tantum ratione materia quæ sola in eis connaturaliter subsistit, ac terminatur intrinsece. Quæcumque igitur entia ad integram hominis constitutionem pertinent, est ex parte formæ careant connaturali subsistentia, potuerunt radice assumptibilitatis, potueruntque ad divinam supposititalitatem sustolli.

Extenditur resolutio ad substantias quasque, pure materiales.

99. Facile hinc erit iudicium ferre de aliis quibusvis entibus, fuerintne à Verbo assumptibilia hypostasice. Vnde habebitur resolutio huius puncti de potentia absoluta loquendo. Omnia itaque alia entia, vel sunt substantiæ totales, aut materiales, aut immateriales, vel sunt accidentia. De aliis substantiis materialibus, eadem ratio est, quæ de sanguine, & humoribus Christi. Vnde sicut has substantias, non obstante materialitate, ac subiectiva dependentia formæ, vidimus esse assumptibiles, ita idem de omnibus aliis compositis pure materialibus est pronuntiandum, esseque id intellectu multò facilius de substantiis materialibus, inter quas nulla esset substantialis compositio essentialis, ut non pauci censent de celo; quod solis partibus entitatis constare volunt. Huiusmodi quippe substantia nullam intra se haberet dependentiam subiectivam, sed tota esset subsistens connaturaliter. Quare nihil obstat posset, quominus termino suo connaturali spoliata, alienum suscipere. In compositis autem pure materialibus constantibus forma dependente à subiecto, nec pertinentibus ad veritatem humanæ naturæ, ea est difficultas, quam proximè discussimus, quoad Christi corporis humores, quæ quamvis non sit prorsus nulla, videtur tamen sufficienter extricata. Quare has quoque substantias materiales, assumptibiles à Verbo fuisse non dubito.

100. Sunt qui in contrarium obdant indecentiam. Id enim vnum spectasse videntur, qui inficari sunt Verbum potuisse assumere vivens irrationale. Ita Cartul. in 3. d. 2. q. 2. Hentius quodlibet 1. 3. q. 5. Huradus d. 1. de anima c. 46. & Picus q. 4. Apolog. sed id eum retractasse refert ex Echio Hentiq. l. de Sacram. in genere c. 21. n. 1. littera B. Et merito sanè id retractavit. Recte enim iis qui talia obdant, opponere possumus illud Tertulliani libro de carne Christi c. 4. [Si Christus de lupa, aut vacca, aut sue procreare voluisset, & feræ aut pecoris corpore indutus regnum celorum prædicaret, (nempe formante Verbo per huiusmodi corpora voces ad id opportunas,) tua opinor illi censura præscriberet? Torpe hoc Deo, & indignum Dei Filio, & stultum propterea, qui ita credat sit planè stultum, si de nostro sensu iudicamus Deum.] Omnino item hac facit egregia disp. Greg. Nysseni in orat. magna Catechet. c. 27. ubi obdantibus non decuisse ut Verbum ad nostras abiectiones demitteret se, sed aptius fuisse factum, si cælestem substantiam assumeret, respondet in hunc modum. [Nihilò tolerabilius videtur esse turpitu, & dedecus, quod Deus cælestis corporis figuram susceperit quam terrestis. Ab eius enim qui est altissimus, & ad cuius altitudinem non pater aditus, natura; ex æquo dilatat omnis creatura, & sunt omnia ei æqualiter subiecta. Nam id quod est eiusmodi, ut ad id omnino non pateat aditus, non alicui quidem præbet aditum, aliquid verò ad ipsum non potest appropinquare: sed ex æquo vniuersa quæ sunt, superat, & supereminet. Neque ergo terra est remotior à suprema illa dignitate, neque cælum propinquius: neque quæ vitam degunt in utroque elemento hac in re quicquid à se invicem differunt, ut alia quidem attingant naturam ad quam non pater aditus; alia verò ab ea secedant. Nam sic quidem existimarem, vim illam ac potestatem quæ omnia continet non ex æquo omnia pervadere: sed in alijs quidem eam esse abundantiorè, in alijs verò magis deficere: & ex maioris minorisque differentia, compositus ex consequenti apparebit Deus, ut qui sibi ipsi non conveniat, si quidem procul esse à nobis existimetur ratione naturæ: alicui autem alij appropinquans, ex eo quod propè sit, facile possit apprehendi. Sed vera ratio, in excelsa & sublimi illa auctoritate, neque deorsum aspiciit, neque sursum per comparisonem. Omnia enim ex æquo sunt subiecta potestati illi, quæ præest omnibus. Quamobrem si terrestrem naturam existimabant indignam quæ cum Deo connectatur, neque vlla inveniretur digna. Quod ait Nyssenus de cælesti substantia ad humanam comparata, & pari utriusque indignitate, ut à Deo assumatur, atque locum habet in substantia humana ad ferinam vel pecuinam, & quamlibet irrationalem collata. Vnde si humana assumi potuit, (ut verè potuit, quando quidem de facto assumpta est) æquè de potentia absoluta assumi potuisset natura quælibet irrationalis.

Quàm multa pure materialia, Patres assumptibilia censuerint.

101. Hanc fuisse plurimorum Patrum mentem, dubitare non licet. Plerique enim censuerunt columbam, quia per tēpus baptismi Christi insedit ei assumpta hypostaticè fuisse à Spiritu sancto Ita Tertullianus l. de carne Christi c. 3. Verbis illis in Marcionis phan

Phantasma intortis. [Confudisset te hinc Evangelium Joannis prædicans Spiritum columbæ corpore lapsum (alij legunt, *corpore illapsum*) descendisse super Dominum. Qui Spiritus cum hoc esset tam verè erat & columba quàm & Spiritus; nec interfecerat substantiam propriam, assumpta substantia extranea.] Difertè idem habet auctor libri de cognit. veræ vitæ c. 13. Fateor hoc falsum esse, vt rectè statuit apud Augustinum Autor libri 3. de mirab. sacre Scripturæ c. 5. & ipse August. 2. Trinit. c. 6. & l. de agone Christi c. 22. vbi quibusdam affirmantibus Christum non plus natum esse de matre fœmina, quàm columba in qua Spiritus sanctus apparuit, de ovo sit nata. Respondet illam quidem columbam verum corpus habuisse columbæ, nec tamen fuisse de alia columba natam, [quia non columbas liberare venerat Spiritus sanctus, sed hominibus significare innocentiam & amorem spiritalem; quod in columbæ specie visibiliter figuratum est. Dominus autem Iesus Christus qui venerat ad homines liberandos, in quibus & mares & fœminæ pertinent ad salutem, nec males fastidiuit, quia mare suscepit: nec fœminas, quia de fœmina natus est.] Quæ ratio aperte supponit, columbam non esse hypostaticè à Spiritu sancto assumptam, vt Auctores proximè prolati affirmabant. Et quanquam Sandæus lib. 1. Theol. symbol. comment. 2. exercit. 3. valde multos auctores adducens, censet iuxta D. Augustinum, columbam illam ita fuisse verum corpus, vt tamen non esset vera columba, tamen ad rem præsentem id non refert. Quamvis ergo communior Patrum, & fixa omnium Theologorum sententia rectè statuat, corpus illud, vel columbam illam, non fuisse à Spiritu sancto hypostaticè assumptam, vt Suares rectè affirmat t. 2. 3. p. d. 22. f. 2. tamen inde liquet, Patres prædictos nullam vidisse repugnantiam in ea corporum vndeunque materialium & irrationalium assumptione. Sed & Rupertus in opere de diuinis officijs, panem & vinum in Eucharistia non destrui, sed per Verbum assumi hypostaticè affirmavit. Quam assumptionem, & vt Algæus contra eam sententiam loquitur, *impersonationem*, refellit ipse Algerius ex veritate verborum, & certa traditione Patrum, quæ docet panem & vinum per consecrationem aboleri: non autem ex eo quod impossibile sit panem atque vinum assumi à Verbo. Ac proinde non videt repugnantiam vllam in ea assumptione naturæ inanimatæ & irrationalis. Id quod confirmare licet, ex tridua Verbi vnione cum materia inanimata, & nullo modo rationali. Quod argumentum Almainus in 3. d. 1. q. 1. vocat *fortissimum* in hanc rem. Imo non pauci inter quos est Suares to. illo 2. d. 88. f. 3. in fine, existimant Verbum per illud triduum assumptisse integram substantiam cadaueris, non tantum ratione materiæ, quod certum est, sed etiam ratione formæ; quod improbabile non est, quamvis nequeat sufficienter stabiliri, & absque appellatur à Magroino in 4. d. 43. q. 1.

Inieci linguæ, fræni. Notatus Gabriel.

102. Perspicuum itaque videtur, substantiam quâcumque irrationalem, quamvis neque sit personabilis (vt sic dicam,) neque beatificabilis fuisse, tamen hypostaticè à Verbo assumptibilem de potentia absoluta. Prudenter tamen Caietan. 3. p. q. 4. art. 1. franos hac in parte iniiciendos linguæ decernit, monens tamen verum esse de potentia absoluta substantiam quamcumque irrationalem esse diuinitus assumptibilem; abstinendum tamen esse speciali explicatione multarum commemorato indignarum assumptionum. Nusquam enim verecundiores esse debemus, quàm cum de Deo agitur, vt Seneca ex Aristotele dixit l. 7. nat. q. 9. c. 30. Merito autem castiganda est inuerecunda simplicitas

Gabrielis in 3. d. 1. q. 2. art. 1. *littera B.* vbi ex cōfessione proposita infert præter cetera hæc corollaria, vel relatu indigna, [hæc propositio potest vera esse. Deus est lapis. Deus est asinus.] Nimirum si Deus naturam lapidis aut asini suppositaret. Tamen enim verum est, quod asserit de lapide & asino diuinitus assumptibilibus, tamen inuerecundum est talia de Deo effatire, & pacem piarum aurium violare. Habētque planè hîc locum prudentissima Epiphaniij disputatio contra Democritas, hæc. 77. sollicitus de Christi excrementis & alijs, quæ silete præstat.

Aiebam porò, si natura irrationalis diuinitus assumetur, non oritur inde personam, quia persona est suppositum in natura intellectu subfistens. At supponimus naturam illam intellectu destitutam. Nō posset igitur ex ea & suppositualitate diuina, per ordinē tantum ad eam spectatā, exurgere persona, vt rectè censuit Scotus in 3. d. 2. q. 1. art. 2. Perperam verò Rada in 3. controu. 4. art. 1. contrarium existimat probabile, cum sit aperte falsum, & contra ipsam personæ notionem. Equè perspicuum est, quod addebam, naturam irrationalem, etsi assumi possit, non posse tamen reddi beatam. Nam assumptio est quid emortuum, nec postulat in natura irrationali actum vllum vitæ intellectualis, qualem includit beatitudo, quæ essentialiter continetur perfectissimis actibus vitæ intellectualis. Vnde non potest locum habere extra naturam intelligentem, quamvis extra eam cadere optimè possit assumptio. Natura item intelligens, quia assumptio anterior est diuina fruitione & beatitudine, potest assumi, & tamen non effici beata. Et ita rectè & late Franc. à Christo in 3. dist. 2. q. 2. & Argent. eadem dist. quæst. vnica art. contra Henricum quodlib. 6. q. 6. cuius argumenta inania sunt, frustraque in eis longam operam consumit Argentina.

Angeli, assumptibiles.

103. Venio ad substantias completas immateriales, hoc est ad Angelos de quibus, si paucos antiquos excipias, quos refert Carthusius in 3. d. 2. q. 1. videtur communior omnium sententia, quod assumi à Deo possint. Et habent sanè assumptibilitatis radicē propositam, nempe naturam substantialem vltimè perfectibilem termino intrinseco ex natura rei distincto, ac proinde separabili. Videtur quidem S. Thomas de ea separabilitate substantiæ à natura Angelica loqui difficiliter 1. p. q. 3. art. 3. nec patum in eo loco enodando laborant Barnes, ibi & Ragusa 3. p. d. 35. & d. 56. c. 1. non potest tamen idoneum vllum fundamentum proferri, cur ille vt sic dicam limbus naturæ competat humanitati, desit autem naturæ Angelicæ. Nec obscure idem insinuat Apostolus, cum Angelos à Deo apprehendi potuisse, æquè ac semen Abraham, supponit Hebr. 2. Cum ergo semen Abraham apprehensum sit, & à peccato in quod prolabatur fuerit potenter retractum interuentu assumptionis per Verbum, quæ sine separabilitate substantiæ humanæ nequit intelligi, concedendum est eam quoque separabilitatem habere in Angelis locum, quod ex instituto confirmo in natur. Theol. dist. 3. à n. 55. Hinc perspicua manet Angelorū hypostatica assumptibilitas, vltimusque consummata iam inductione colligere licet, omnem omnino substantiam, siue dimidiatam, siue essentialiter completam atque totalem, esse diuinitus hypostaticè assumptibilem, & radice assumptibilitatis proximè explicata potiri.

Non item accidentia.

104. Restant accidentia. Hæc aliqui censuerunt posse à Deo assumi hypostaticè. Ita Aluarez 3. p. d. 22. concl. 5. d. Aquar. in 3. d. 2. concl. 5. Val. 3. p. d. 1. q. 4. p. 1.

Propositus 3. p. 9. d. n. 261. & veterum nonnulli. Quamquam inter hos Doctores, nonnulli per assumptibilitatem accidentis, intendunt tantum designare unionem accidentis cum Verbo non esse impossibilem. Alij vero inter quos est Valentia, nomine assumptibilitatis accidentis intelligunt tantum capacitem accidentis esse in quodam genere causae, suppletis inopianti esse in quodam genere causae, influxus fluxum subiecti in accidentis: sicut iuxta eos, influxus substantiae creatae in naturam creatam, suppletibilis est substantiam divinam. Verum haec omnia statum per substantiam divinam. Sic enim vagatur extra propositionem peruenit. Sic enim vagatur extra propositionem, quae erat de suppositione & assumptione hypostatica, à qua Doctores praedicti longè abducunt. Sive enim possibile sit accidentis uniri Verbo non formaliter prout est persona, sed prout est materia, ut priores Auctores supponunt; sive ea unio sit impossibilis, ut affirmat Suares t. 1. p. 1. d. 1. f. 2. & d. 1. f. 1. & admodum sanè probabilitur, cum non appareat, quod spectare posset unio ista, si intercederet, & quod esse posset effectus ad quem destinaretur. Vtrumvis inquam de ea accidentis ad divinam personam voibiliter statuatur, non sequetur tamen possibilem esse assumptibilitatem accidentis de hac quæstione, quæ scilicet inuehat complexibilitatem in genere substantiae. Similiterque quamvis essentia divina (non enim persona, quæ ut sic non est actus), possit effectus suppleri omnem subiecti causam in accidentis, hoc nostra non refert, quia hic non agitur de illo influxu subiecti in supplemento, sed de substantiali accidentis terminante. Taceo perperam in ea sententia supponi esse influxum aliquem substantiae in naturam, quam conaturaliter terminat, cumque à substantia extrinseca supernaturaliter terminante suppleri, quod nulla congrua ratione nititur, & cum supra est explosum.

Agendo igitur de assumptibilitate hypostatica proprie accepta, de qua nunc queritur, negandum omnino est, accidentis esse hypostaticè assumptibile. Quamvis Ecclesiae & Philoprophorum omnium sententiam, copiose dixit S. Maximus, in disputatione contra Pyrrhū magis à principio, cum refellens Pyrrhi commetum de ratione hypostatica divinae & creatae volutatis, quales est inter humanitatem & personam Verbi, responderet unionem non esse possibilem, nisi inter substantias. Idem communiter docent Scholastici, quos refert & sequuntur Vasques 3. p. d. 30. c. 5. Suares ibid. t. 1. d. 1. f. 4. Becan. c. 9. q. 5. & Albertin. coroll. 8. ex 1. princ. incomplexo. dub. 2. Ratio vero est ex dictis manifestata: quia accidentia non habent incompletionem illam, & perfectibilitatem in genere substantiae, quæ possit per Verbi substantiam in eodem genere explicari, quod est unicum & totum assumptibilitatis hypostaticæ fundamentum. Sicut ergo impossibile est, substantiam creatam superueniri intrinsece, & conaturaliter accidenti, eo quod repugnet modum substantialem esse conaturalem terminum accidentis, quod alterius est generis, ita etiam repugnat, ut substantia increata vel creata extrinseca, conferat accidenti formalem suum effectum, qui in eo situs est, ut naturam substantialem vicinè perficiat in eodem genere, ut inde extargat suppositum. Negandum itaque est, accidentis esse hypostaticè assumptibile, sive vnibile diuine substantiae, quatenus substantiae, & in ordine ad conatum suppositum, qua una de re nunc disputamus.

Quæstio 4. Quo ordine humanitas, eiusque partium, assumpta. Secundum ordinem temporis.

105. Postremum punctum initio propositum, erat de ordine, quo assumptio humanitatis, & partium eius, peracta est de facto. Vbi non est quæstio de ordi-

ne temporis, quia ex fide certum, Christum ex primo momento quo productus est, atque adeo quo corpus & animam habuit fuisse verum Deum. Unde habetur, omnes partes corporis necesse est, ad perfectam hominis constitutionem, & animam in corpus hominis immixtionem, fuisse simul tempore à Verbo assumptas. Idque diserte tradit Fulgentius de fide ad Petrum c. 18. Damasc. 3. fid. c. 1. & Sophron. in 6. Synod. act. 11. in epistola, quæ ibi ex eo recitatur, & postea act. 2. approbatur. Optime & explicatissime idem tradit Nicephorus Constantinopol. in sua fidei professione in feria epistola ad Leonem Papam. Quod autem Toleros in cap. 1. Lucae annotatione 11. 4. ex Origene lib. 2. periarth. c. 6. & ex auctore libri secundi de Incarnatione perperam tribui Dino Augustino, refert eos asseruisse Christi animam à mundi initio, tanto ante conditum Christi corpus, assumptam fuisse duplici errore sordet. Altero communi, quod animæ corporibus præextiterint, quod tanquam hæreticum damnatur S. Leo epistola ad Turribium. Altero autem speciali videlicet, quod Christi anima ante Christum ex corporis & animæ coniugio compactum, sit vnica Verbo Dei, quod aequè pugnat cum sana doctrina. Quamquam ego quidem apud Origenem, quem nonnulli ex interprete legere eo loco contigit, voces ibi inuenio, quæ facile inuuant, Græcum contextum accipi posse de initio creationis ipsius animæ, non autem de initio creaturarum omnium, ut extrinsecus Latinorum verborum cortex præferre videtur. Alibi tamen eum errorem ab Origene tradi potuisse, non diffiteor. Certè in S. Synodo can. 2. in 2.º canone 10. damnatur hanc obcautam Origenes, ut Nicephorus notauit 17. list. c. 27. apud auctorem verò librorum duorum de Incarnatione, inferiorum tom. 4. Dini Augustini, nihil inuenio, quod prodar eum tali errore laborasse, qualem ei assignit Toleros. Sed cum auctor ille sub illius libri secundi finem, ubi de Christi anima discessit, Origenem citato capite non tam expresserit, quam exscripserit, illa tamen ambigua verba quæ Origenem propositi erroris suspectum reddere possunt, sapienter declinauit. Unde non est quod error ille ei assignetur villo modo.

Ordine congruitatis, prius est assumpta anima, quam corpus, agendo de facto.

106. Non est præterea hoc loco quæstio, de ordine, (ut sic dicam) congruitatis in assumendis partibus humanitatis Christi, seu penes quam illarum partium sit assignanda causa, cur congruum fuerit alteram assumi. Quæ enim pars causam suggererit congruitatis assumendi alteram, prius haud dubie hoc pacto assumpta censei potest. Quia igitur ex anima ducitur ratio, cur congruum fuerit corpus à Verbo assumi, omnino fatendum est, in sensu proposito animam prius assumi, quam corpus; vel ut alij loquuntur, fatendum est, Verbum assumptisile corpus mediante anima, animam vero mediante spiritu. Nimirum ratio ob quam Verbum naturam nostram sibi copulare voluerit, ea una fuit, ut peccato mederetur, Deoque satisfaceret elictis operibus per naturam creatam diuinitate imbutam, quæ fragrantia inde manante perfusa & infinita pretiositate honestata, numinis violationi sarcinenda pares essent, quales nullæ à pura creatura elici poterant. Eo autem Incarnationis sine supposito, oportuit assumi naturam satisfaciendi & merendi capacem, quod Verbum per se non poterat. Itaque cum corpus, ac etiam anima, si prius mente supponatur, sit functionum illarum incapax, perspicuum est, causam congruitatis assumendi corporis, ex anima cum eo conferenda, duendam esse, & causam assumptæ animæ, ex mente sine intellectu quo pollet, peti oportere. Unde si anima esset materialis, qualis est brutorum, non fuisset congruum

eam

eam assumi. Hoc voluit D. Thomas 3. p. q. 6. art. 1. & 2. cum dixit Verbum assumpsisse carnem mediante anima, & animam mediante spiritu. Et ita habet D. August. de agone Christi c. 18. verbis illis: [Inuisibilis & incommutabilis Veritas, per spiritum animam, & per animam corpus suscipiens, toto homine assumpto, ab omnibus cum infirmitatibus nulla sua contaminatione liberavit.] Non dissimiliter loquitur epistola 3. & Naz. orat. 35. *sub fin.* Laudat in hanc rem Rufinum, eique subtribit Cassianus l. 7. de Incarnat. cap. 27. his verbis. [Rufinus quoque Christiana Philosophia vir, haud contemnenda Ecclesiasticorum doctorum portio, ita in expositione Symboli de Domini natiuitate testatur: Filius enim, inquit, Dei nascitur ex Virgine, non principaliter soli carni sociatus, sed anima inter carnem Deumque mediante generatus.]

Hec tamen non euincunt nisi congruitatem assumptionis partium illarum sic se habentium. Quare si Deo placuisset, non est dubium, quin anima absque intellectu, & caro nuda ac expers anima, potuisset assumi. Idque sufficienter liquet ex dictis superius. Nec puto refutari. Origenem l. 2. peritarchon cap. 6. & qui eum descripsit autorem libri secundi de Incarnatione inter D. Augustini opera inserti, cum aiunt, Verbum non potuisse vniri carni, nisi mediante anima. Neque enim de absoluta possibilitate videntur cogitasse, sed de congruitate ac decencia. Sine dubio namque, si Deus carnem non mediante anima assumpsisset, defuisset decor ille, qui in carnis animata assumptione emicuit. Vnde supposito quod decor ille exhibendus esset, non fuit possibile animam mentis expertem, vel corpus anima destitutum, assumi. Absolute tamen, potuissent assumi, nec id Deum dedecuisse posidne, si ita visum aeterna sapientia fuisset. Nunc autem regula eiusdem sapientiae tulerunt, vt is ordo congruitatis quem exposuimus seruaretur, salua tamen immediata vniusque partis vnione ad Verbum; ita vt corpus non exceperit vnionem hypostaticam mediatam tantum, seu per animam, quam solam proximè efficit, sed verè ipsum quoque corpus, terminetur immediatè ac formaliter per substantiam Verbi, eique per vnionem in ipso corpore intrinsecè ac proximè receptam, coniungatur. De his igitur non est quaestio.

Sed tota difficultas, quae circa ordinem in partium assumptione seruatum agitari hoc loco potest, pertinet, primò, ad comparationem partium humanitatis essentialium, & vnionis ipsarum inter se; quod est querere an prius natura corpus fuerit vnium animae quam Verbo. Similiterque de anima queri potest, priusne Verbo quam corpori vnita fuerit. Secundò, praesens difficultas pertinet ad comparationem partium humanitatis cum ipsa humanitate: Quod est querere, an prius sint assumptae partes essentialis humanitatis, quam humanitas tota, vel è contrario.

Partes humanitatis prius Verbo vnita, quam inter seipsas.

107. In priore difficultate, omnino verum censeo, quod prius natura partes singulae essentialis humanitatis sint vnita Verbo, quam inter seipsas. Ratio est quia substantia Verbi in partibus naturaliter subsistentibus suffecta est creatae, & eodem non modo temporis, sed etiam naturae ac rationis instanti ipsa aduenit, quo aduenisset substantia creata nisi praeventa & praepedita fuisset. Nam nisi intelligeremus substantiam Verbi tunc aduenire, falsò diceremus eam praeventire substantiam creatam, & exortu prohibere. Vnde nihil obstat, quominus ante intellectum superuentus substantiae Verbi praetelligeremus substantiam creatam afficere humanitatem. Quae difficultas euanesceat, admittendo, quod substantia Verbi adueniat

cuiuslibet parti essentiali humanitatis, in eodem signo ac instanti naturae, in quo aduenire deberet substantia creata, si permittetur exurgere. Atqui substantia creata aduenit naturaliter animae & corpori priusquam iungantur inter se physico nexu ad constandum compositum; quia prius est partem vnibilem esse in se, quam iungi alteri parti: sicut etiam prius est, quamlibet illarum partium esse in se, quam cauare compositum, quod praestat per vnionem: Quia prius est esse in se complete, quam aliquid cauare extra se. Prius igitur & ratione & natura, assumpta est à Verbo anima, itemque corpus, quam naturalis vnio partes illas ad còpositi fabricam vincularer. Id quod etiam colligere ex eo licet, quod disrupta vnione humanitatis cū Verbo nō tollatur vnio partium humanitatis cū Verbo. Vt cōstat ex triduo mortis Christi, quo anima Christi itemque corpus retinuit pristinam cum Verbo vnionem, disoluta tamen ac destructa vnione humanitatis constitutente. Si verò vnio partium cum Verbo dissolueretur, impossibile esset vnionē humanitatis cū Verbo perseruare. Inde ergo colligere licet, vnionē partium cum Verbo esse naturā priore physica vnione partium inter seipsas: Vnio liquidem humanitatis cum Verbo, supra hypostaticas vniones partium, dicitur duntaxat ipsarum partium vnionem physicam inter seipsas. Quare vnio partium ad Verbum, vt independentior est vnione partium inter seipsas, ita & natura est anterior.

Quae in contrarium opponuntur. Valques 3. p. d. 37. c. 7. & 8. & Albertinus coroll. 9. de substantia n. 12. leuia sunt. Aiunt enim carnem non prius naturā fuisse à Verbo assumptam, quam fuerit humana. Atqui non prius fuit humana, quam vniretur animae: Ergo prius natura vnita est animae physico nexu quam supernaturaliter & hypostaticè Verbo adhaerere. Addit testimonium D. Thomae q. 6. art. 4. ad 3. Verum D. Thomas non videtur dissentire à sententia quam proposuimus; vt patet ex eo quod articulo 5. ait humanitatem ordine executionis spectatò, assumptam esse medijs partibus: ac proinde sentit partes prius natura, quam physica vnio earundem inter seipsas exurgere, & humanitatem compingere, fuisse Verbo coniunctas. Ratio verò adducta, facile eliditur. Quamuis enim caro spectatò ordine congruitatis, non prius à Verbo assumpta sit, quam intelligatur humana, quod vnum probat ratio praedicta; estque id solum quod à D. Thoma affirmatur q. 6. art. 1. & 4. tamen prius natura vel potius (quia deest vera dependentia vnus vnionis ab altera,) prius ratione, assumpta est caro, quam esset humana per naturalem vnionem cum anima, eo quod carni prius sit esse, quam iungi animae. Et idem de anima statuo, si queratur priusne hypostaticè iuncta sit Verbo, quam naturaliter corpori.

Quis ordo vnionis, inter humanitatem & partes eius.

108. Posterioris difficultatis resolutio, est facilis, supposito duplici ordine perspecto ex tractatione de fine, nempe ordine intentionis & executionis. Si ergo ordinem intentionis attendamus, nemo non videt prius fuisse intentam assumptionem integræ humanitatis, quam partium eius essentialium. Deus enim primò & per se intendit, vt Verbum fieret homo; & quia hoc haberi non poterat, nisi animam sigillatim, itemque corpus assumeret, vtramque illam essentialē humanitatis partē assumpsit per assumptiones partiales, quod erat medium ad obtinendam totius humanitatis assumptionem accedente ad illas partium cum Verbo vniones, naturali coniunctione partium inter se. Ordine tamen executionis prius ratione facta est vnio partium humanitatis cum Verbo, quam vnio totius humanitatis, quod male diffinitur Rada controu. 4. art.

4. Ratio

Ratio est, quia partes prius in se esse acque adeo subsistere debuerunt, quam causare cōpositum, quod ex ipsarum inter se partium naturali vnione resulat. Et ex ipso hanc partium inter se ipsas, siue constructio ex vno hanc partium inter se ipsas, siue constructio humanitatis, supponit vnionem partium cum Verbo. Multo itaque magis vno humanitatis cum Verbo, supponit ipsam partium cum Verbo copulationem; quandoquidem humanitas intelligi non potest vnita Verbo nisi praeintelligant esse, quod habet per naturalem partium vnionem inter se ipsas, earundem ad Verbum copulationem posteriore. E contrario verò Verbum copulatione posteriore, nec supernaturalem humanitatis cum Verbo, nec ipsam inter se partium naturalem vnionem supponit.

Nec plura de priore extremo secundae intra Christi compositionis; ex cuius discussione euanescent difficultates ductae à ratione naturali, quae impossibilitatem assumendi diuinitus humanitatem monstrare videbatur ex parte humanitatis; allegando indissolubilem naturae & subsistentiae nexum, & monstrantem humanitatis, si suo connaturali complemento spoliaretur; ac denique dependentiam causatiuam à solo Verbo. Liquidò enim parer nullam talem rationem rigere. Nam & separabiliter subsistentiae ab humanitate substantialiter plena & integra, satis demonstrata est, & dependentiam naturae à subsistentia non esse effectiuiam, aut quomodolibet causatiuam, quae toti Trinitati communis esset, sed meram esse determinationem, est declaratum. Terminatio autem non est causatio, nec est, quod ad omnes diuinas personas inferenda censetur.

Summa doctrinae propositae, & eius usus.

109. Nunc quia extremum hoc primū huius compositionis, noscitur distinxit, placet in breuem summam cogere, quicquid de eo propositum est. Hic igitur est totius huius tractationis breuiculus. Humana natura continenter se habens, hoc est omnes eius partes physicae cum essentialibus, tum integrales, tumque naturaliter consentaneae, ac etiam partes eius aliquae non simpliciter dictae nominatimque sanguis, (quo rem spiritus, vires, & capilli) salua erata existentia sine qua assumi nequiverunt, sola verò suppositualitate connaturali, quam externa necessitate excludit, deficiente, pro capacitate omnibus & solis essentialibus substantialibus obediēcialiter competente ad diuini Verbi subsistentiam sunt euectae: & quidem si tantus species omnes aequē primò; si autem congruitatem & rationem assumendi, prius anima rationalis, quam caro: si denique prioritatem naturae, prius haec partes secundum se, quam ad inuicem vnita, vel quod idem est, prius quam humanitas, quae tamen omnium prima, in diuina intentione assumpta est.

Verus huius doctrinae esse debet, suauitatio verborum Apostoli Hebr. quia pueri communicauerunt carni & sanguini; & ipse similiter participauit eisdem. Sanguinem autem sumi pro anima, existimat creditus Anselmus, eo quod vita animalis sit in sanguine. Sed nihil est necesse sic accipere vocem sanguinis in eo Apostoli loco, cum eo ipso, quod caro, cui Verbum communicasse dicitur, est caro humana, satis per eam consignificetur anima. Sulpitius ergo Apostolus, & magno quodam pietatis sensu ac gaudio considerat quod Deus Verbum, neglectis & non apprehensis, neque à peccato retractis Angelis, ut mox subiungit, fieri voluerit frater hominum communicando partibus omnibus humanitatis, quibus ipsi communicabant, ut omnium veluti contingens omnibus medereretur.

Nec ille pissimus S. Maximi affectus omittendus ex homilia 3. de Paich. [Est in illo Christi homine vnitasque nostrum carnis & sanguinis portio. Vbi ergo

Theoph. Rayn. Christum.

portio mea, regnat regnare me credo; Vbi dominatur sanguis meus, me sentio dominari, vbi glorificatur caro mea, me gloriosum esse cognosco. Quamuis enim peccator, de hac tamen communione gratiae non diffidat, quia etsi peccata nos prohibent, substantia nos requirit: & si delicta propria nos excludunt, naturae communio nos repellit. Nam propter bonitatem diuinitatis, peculiarem nobis Saluator debet affectum; scilicet quia sicut Deus noster in ipso est, ita & sanguis noster in illo est. Misericordiam igitur mihi debet praestare diuinitas, necessitudinem exhibere debet affinitas. Neque enim tam immitis est Dominus, ut obliuiscatur hominis, & non meminerit illius quem ipse gessit, ut quem causa mei suscepit, non eius causa quem suscepit, me requirat. Non inquam tam immitis est Dominus, ut non diligat carnem suam, membra sua, viscera sua, ait Sanctus Apostolus. Nemo vnquam carnem suam odio habuit, sed nutrit & fovet eam sicut Christus Ecclesiam. Nihil ergo de venia desperemus fratres; nihil de odio timeamus. Habemus praerogatiuam sanguinis nostri. In Christo enim caro nostra nos diligit. Sumus enim membra eius & caro, sicut dicit idem B. Apostolus; *Hoc nunc est ex ossibus meis, & caro de carne mea.* Sacramentum hoc magnum est; Ego autem dico in Christo & in Ecclesia.]

CAPVT II.

De Verbo humanitatem assumente

110. Explodendum est blasphemum nugamentum, eorum qui referente auctore homiliae de Deipa. apud S. Athanasium, dixerunt humanitatem fuisse assumptam à Verbo salutationis Angelicae. Verbum enim quod substantialiter complere potuit humanitatem, & eam reddere capacem satisfaciendi Deo laeso, non potuit esse aer diffusus vel qualitas soni inde enascens, sed sola diuina persona. Igitur hoc est alterum extremum secundae compositionis Christo interinae, in qua exponenda versamur; proinde de eo dicendum sequitur. Eo enim rem deduximus, ut constiterit humanitatem ad Verbi subsistentiam fuisse euectam, intelligendo subsistentia nomine, personam formaliter, quatenus subsistentem, siue suppositualitatem per se ut sic, constitutam, quamuis antiquis vox illa polyonima fuerit, & quod Rusticus libro contra Acephalos ad medium ex Nazianzeno, & Ephesina Synodo tradit, interdum ad personam, quandoque verò ad naturam signandam sit vltipata. Ceterum hoc quoque, & quod reipsa factum est, & quod de potentia absoluta fieri à Deo potuisset, considerandum erit.

Nihil absolutum terminauit humanitatem.

Non enim Deus.

Primò igitur, spectando quod reipsa factum est, constare debet, excluso quocunque alio intra Deum, siue absoluto siue relativo, solam diuini Verbi personam, quatenus per relationem suam subsistentiam constituitur, terminasse humanitatem Christi, sua connaturali subsistentia spoliata.

Quod nego aliquid absolutum intra Deum, terminasse de facto humanitatem Christi, excludit ab ea terminatione, & naturā diuinam & subsistentiam quam vocant absolutam. Et quidem quod diuinitas non terminauerit de facto humanitatem, inde perspicuum est, quod solum Verbum sit caro factum. Atqui natura est Patri quoque & Spiritui sancto communis. Accedit diuinae naturae incompletio mox explicanda. At quod alteram hypostaticè terminat, & substantialiter conlummat, necesse est in eo genere completum esse